

“Tek adam rejimi”
FAŞİZMDİR!

Aylık siyasal dergi

ISSN: 2147-4028

Eylül 2018 Sayı: 70

Fiyatı: 3 TL (KDV dahil)

Seçimlerden sonra krizin tüm şiddetiyle sükun edeceği bekleniyordu. Seçimlerin yaklaşık bir buçuk yıl öne alınmasının temel sebeplerinden biri de buydu.

Ağustos ayından itibaren adına “döviz krizi” ya da “finansal kriz” denilen, ama gerçekte çok yönlü ve yapısal olan kriz, tüm görüngüleriyle ortaya çıktı. Bunun en büyük zararını işçi ve emekçiler şimdiden çekmeye başladılar.

Zamlar seçimlerden hemen sonra başlamıştı zaten. Ağustos ayında ise benzine, doğalgaza yapılan zamlarla, başta gıda olmak üzere tüm temel ihtiyaçların fiyatı ikiye katlandı. İlk olarak inşaat ve tekstilde görülen işçi çıkarmalar, diğer sektörlere doğru yayılarak artıyor.

İşsizlik ve hayat pahalılığı, daha fazla yoksullaşma, düşünleşme demek. Çalışanların daha ağır koşullarda, düşük ücretle çalıştırılması demek. Yılın başında 427 dolara denk gelen asgari ücret, Ağustos ayının ortalarında 250 dolara kadar düştü. Yani 8 ay içinde yarı yarıya eridi.

Kaldı ki bunlar daha ilk anda yaşananlar. Önümüzdeki günlerde krizin sonuçları çok daha ağır ve yıkıcı olacak.

* * *

Patronların ve onların çıkarlarını koruyan hükümetlerin her defasında krizin yükünü işçi-emekçi kesimlere yıktığını biliyoruz. İşçi düşmanlığında diğerlerine rahmet okutan AKP hükümetinin farklı davranmayacağı kesindir.

Asgari ücretli dahil işçi ve memurdan vergiler otomatikman kesilirken, patronların vergileri silinmektedir mesela. Ülker, Doğuş, Ağaoğlu gibi AKP yanlısı büyük şirketlere, “borç yapılandırması” adı altında her tür kolaylık sağlanmakta, bankalara güvenceler verilmektedir.

Sayfa 2’de sürüyor

Krize karşı DEVİRİM Kapitalizme karşı SOSYALİZM!

Krize karşı DEVRİM

Kapitalizme karşı SOSYALİZM!

Buna karşın yarı yarıya eriyen asgari ücreti arttırmak gibi bir girişimleri, vaatleri bile yoktur. Ya da kriz bahanesiyle patronların işçi kıyımını başlatmasına karşı bir uyarı dahi yapılmamıştır. Aksine “maliyetleri azaltma” veya “tasarruf tedbirleri” adı altında ilk yapılan, işçi çıkarmak ve ücretleri dondurmaktır.

Patronlar kulübü TÜSİAD, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile birlikte krize karşı “yapılması gerekenler” listesini hazırlayıp hükümetin önüne koydu. Doğal olarak kendi çıkarlarını korumak için hazırlanan bu “reçete”, krizin faturasını işçi ve emekçilere ödetmeyi amaçlıyor. Hükümetin de buna uygun davranacağı ortada. İlk uygulamalar zaten bunun kanıtı. Önümüzdeki günlerde IMF’ye başvurma ihtimalleri de var. Başta Almanya olmak üzere AB ülkelerinin Türkiye’ye tavsiyeleri bu yönde.

Halkımız IMF’yi çok iyi tanıyor. Öncesi bir yana Özal ve Çiller dönemindeki IMF’li günler hatırlardadır. IMF demek, işçi ve emekçiye zorla “acı ilaç” içirmek demektir. Patronların ve devletin emperyalist tekellere olan borçlarını kapatmak için, halkı inim inim inletmektir. Latin Amerika ülkelerinde, son olarak Yunanistan’da yaşananlar gözler önünde... Devlet, işçisine, memuruna, emeklisine para ödeyemez hale gelmişti...

AKP hükümeti, bugüne kadar IMF’nin borçlarını bitirmekle övünüp durdu. Oysa Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en büyük borç batağına gömüldü. Şimdi IMF’ye gitse de gitmese de, yani başka emperyalistlerden (örneğin Çin’den) kredi alsa da, yapacağı şey, tekellerin zararını halkın vergileriyle dolan hazineye karşılamak. Boşalan hazineyi, yeni özelleştirmeler (elde ne kaldıysa) artan vergiler ve zamlarla, maaşlardan kesintilerle doldurmaktır. Yani her halükarda krizi işçi ve emekçilerin üzerine yıkmaktır.

***

Kapitalist sistem zaten bu şekilde işliyor. Yani yoksul daha fazla yoksullaşırken zengin daha çok zenginleşiyor. Bir yanda servet, diğer yanda sefalet birikiyor. Ve aradaki uçurum her geçen gün büyüyor.

Öyle ki, dünyanın en büyük 500 özel şirketi, elde edilen toplam gelirin yüzde 52’sine sahip. Son 5 yılda en üst tabakada yer alan zenginlerin serveti yüzde 21 artmış, en alttaki yoksulların geliri ise yüzde 18 azalmış. 2017 yılında en zengin 8 milyarderin serveti, 3.6 milyar insanın geliriyle eşit hale gelmiş. Bu veriler Dünya Bankası gibi emperyalist kurumlara ait.

Kapitalizmin doğası, yapısal özellikleri krizleri üretiyor. Önceden 10 yılda bir nükseden krizler, giderek sıklaşan aralıklarla ve her seferinde daha şiddetli biçimde yaşanıyor. Sadece ekonomik değil, siyasi, askeri, kültürel, ahlaki vb. çok yönlü bir kriz söz konusu. Bir bütün olarak kapitalist sistem kriz içinde... Emperyalist savaşların bitmek bilmemesi de bu yüzden...

İnsanlığın bugüne dek yarattığı tüm değerleri yıkıyor, tahrip ediyorlar. Öyle bir paradoks ki, dünyanın kaynaklarının bir sınırı varken, kapitalizmin sürekli büyüme iştahının sınırı yok! Böyle olunca doğa olayları artık her yerde felakete dönüşüyor. “İklim değişikliği” 30-40 yıl sonrasının değil, bugünün sorunu. Afrika ve Avrupa, bugüne dek görülmemiş sıcaklarla kavruluyor. Ve aşırı sıcaklar yüzünden onlarca insan hayatını kaybediyor.

Sadece insanlar mı? Son 25 yılda 50 bin hayvan türü yok olmuş. Yine binlerce bitki çeşidi kayboldu, ya da değişime uğradı... Kısacası kapitalizm ekolojik dengeyi de bozdu. Ülkemizde daha önce görülmedik ölçüde, yaz aylarında çok şiddetli yağışlar oldu ve bunlar sellere yol açtı. Karadeniz’de yollar çöktü, köprüler yıkıldı; halkın geçim kaynağı fındık denize döküldü. Rant ekonomisinin ve betonlaşmanın sonuçları, acı biçimde görüldü bir kez daha...

***

Kapitalizm kriz ve savaş demek. Bunların bedelini de işçi ve emekçiler, ezilen halklar ödüyor.

Krizin kendiliğinden halk hareketini doğuracağını sanmak yanıltıcıdır. Kitlelerin öfkesinin artacağı kesindir ancak bu öfke eyleme dökmemezse, çürütür ve faşizmi güçlendirir.

Bunu tersine çevirmenin tek yolu, krize ve savaşa karşı örgütlenmek, mücadeleyi yükseltmektir.

Bugün devrim ve sosyalizm mücadelesi, insanlığın ve doğanın kurtuluşu mücadelesidir. Ve “büyük insanlık” bunu başarmakla karşı karşıyadır...

Okurlara...

Merhaba,

Ekonomik kriz bütün ağırlığı ile işçi ve emekçilerin üzerine çöktü. Eylül ayından itibaren, etkisinin çok daha şiddetli görüleceği düşünülüyor.

Ekonomik kriz karşısında, her kesim kendi sınıfsal durumuna uygun bir konumlanış aldı bile. Burjuvazi faturayı kitlelere çıkarmak için hangi “kemer sıkma programları”nı uygulayacağını tartışıyor. Reformist-liberal ekonomistler, “sistemi kurtarma” derdinde, burjuvaziye tavsiyelerde bulunuyorlar.

Mesele, işçi ve emekçilerin kendi sınıfsal konumlarına uygun biçimde harekete geçmesidir. Krizin faturasını ödememek için mücadele etmeli, yaşam hakkını savunmalıdır.

Ancak bu kendiliğinden olmaz. Kriz, kendiliğinden kitle hareketleri yaratmaz. Komünist ve devrimciler bu hareketlere önderlik etmeli, kitlelere krizin nedenlerini ve çözüm yollarını, mücadele araçlarını göstermelidir. Keza sendikalar bu doğrultuda zorlanmalıdır.

Aksi taktirde, payımıza düşecek olan açlık, yoksulluk, işsizlik ve çürümedir.

“Yeni sistem”le birlikte faşizmin tahkim edilmesine izin verilmemeli, daha yoğun sömürü ve baskı getirecek olan kriz dönemi, mücadelenin kaldırıcı yapılmalıdır.

Gündemdeki konulara ilişkin yazıları, dergimiz sayfalarında bulabilirsiniz.

Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere...

70. Sayıda

3	Papaz bahane, kriz çok yönlü
5	Kriz kapitalizmin doğasında var
6	Krize çözüm arayışları
7	Somalı ailelere biber gazı
8	OHAL kalkmıyor süreklileşiyor
9	Direnışteki Paksan işçilerinden mektup
10	10 Ekim Ankara Katliamının failleri yargılanmadı
11	Krizin faturasını çıkaranlar ödesin
12	Suriye savaşında sona doğru
14	Üniversite sınavı ve sıfır çekmek
15	Yine sel, yine felaket
16	Victor Jara'nın katillerine hapis cezası
17	Geleceğimizin köprüsü tarihimiz
18	Etkisi halen süren faşist darbe 12 EYLÜL
19	“Tek adam rejimi” FAŞİZMDİR!

Yayın Sahibi: Çağdaş Büyükbaş, Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Murat Tokdemir

Adres: Mecidiyeköy mah. Dereboyu cad. No: 19/A, Erok Ap. Şişli/ İst. Tel: 0538 777 99 01, devrimcidurus@gmail.com, www.proleterdevrimcidurus2.org

Baskı: Berdan Matbaacılık, Davutpaşa cad. Güven San. Sit. C Blok No: 215-216 Topkapı/İst. Tel: (0212) 613 1211, ISSN: 2147-4028

YEDİVEREN YAYINLARI Yerel Süreli Yayın Sayı: 70 Eylül 2018, 3 TL(KDV Dahil)

Doların bir gün içinde 7 liraya yaklaşması, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik krizin gözler önüne serilmesine neden oldu.

Dolar tırmanışının yaşandığı 10 Ağustos günü, “kara cuma” olarak ilan edilirken, pazar gecesi dolar 7 liranın da üzerine çıktı.

Şimdi yine “döviz lobisi”nden “ABD’ye haddini bildirme”ye kadar çok çeşitli söylemler havada uçuşuyor. Hamasetin bini bir para, her türden spekülasyon sözler savrulup duruyor. Ama krizin gerçek durumu ve buna karşı yapılması gerekenler, ısrarlı biçimde gözlerden gizleniyor.

yıllık süre boyunca, ABD’nin Türkiye karşısında rahibi “olmazsa olmaz” şartına çevirebileceği sayısız durum ortaya çıkmıştı. Mesela 24 Haziran seçimlerinden önce, Erdoğan’ın ABD desteğine çok ihtiyaç duyduğu bir dönemde bu pazarlığı yürütebilir; büyük olasılıkla da, rahip Andrew Brunson’u sessiz sedasız tahliye ettirip ülkeden çıkarabilirdi. Keza Suriye konusunda yürütülen görüşmeler ve pazarlıklar döneminde, o “yumruk tokuşturma” ile Türkiye’nin “başarı hanesi”ne yazmaya çalıştığı NATO toplantısı sırasında ve daha birçok başka durumda, rahibi alabileceği koşullar oluşmuştu.

Demek ki asıl sorun rahibin “vazgeçilmez önemi” değil!

böylece krizin etkilerini daha hızlı biçimde su yüzüne çıkarmaktadır. Yani ortada gerçek bir ekonomik kriz vardır, yapılan açıklamalar ise bunun görünür hale gelmesini hızlandırmaktadır.

Türkiye ekonomik krizin pençesinde kıvrılırken, bir taraftan da “saf değiştirme”ye çalışmaktadır. Tıpkı 1964’te “Johnson mektubu” ile gerilen Türkiye-ABD ilişkileri üzerine İsmet İnönü’nün “yeni bir dünya kurulur, Türkiye de içinde kendi yerini alır” sözünde olduğu gibi...

Kriz üreten ekonomi

Kapitalizm doğası gereği krizler üretir. Kapitalizmin işleyiş yasaları, ekonomik refah dönemleri ile ekonomik kriz dönemlerinin peşpeşe çevrimini zorunlu kılar. Bu nedenle, **kapitalist sistem içinde, en “mükemmel” kararlar da alınsa, en “muhteşem” üretimler de gerçekleştirilse, bir aşamada kriz kaçınılmaz hale gelir.** Kapitalist sistemde “krizden azade” bir ülke söz konusu değildir.

Ancak her ülke krizden aynı biçimde ve aynı düzeyde etkilenmez. Tıpkı ekonomik refahtan her ülkenin aynı biçimde etkilenmeyeceği gibi. Mesela 2001 ekonomik krizi öncelikle ve en şiddetli biçimde Arjantin’i vurmuştu, 1997-98 krizi ise Asya ülkelerini... 1929 bunalımının doğum yeri ve en büyük tahrifatı verdiği ülke ABD olmuştur.

Kimi zaman ekonominin bağımlılık düzeyi krizin etkisini artırırken, kimi zaman krizin faturasını yarı sömürgelelere yıkabilme “olanağı”, emperyalistlerin daha az, yarı sömürgelerin daha çok etkilenmesine neden olabilir.

Türkiye’nin son 16 yılına damgasını vuran ekonomi modeli, krizin daha şiddetli yaşanacak olmasının nedenlerinden biridir. Çünkü 16 yıl önce tarımda genel olarak kendine yeterli bir ülke olan, hatta birçok kaleme ihracat yapan Türkiye’de, bugün 5 tarım ürünü dışında tarım tümüyle ithalata dayalı hale gelmiştir. Özelleştirmelerle ülkenin en önemli üretim alanları yabancı sermayeye peşkeş çekilmiş, sanayi üretimi de eski gücünü kaybetmiştir. **Ülke ekonomisi asıl olarak dışarıdan gelen sıcak paraya bağımlı hale gelmiştir; bu yüzden sıcak paranın en küçük bir olumsuz hareketi ekonomide büyük çalkantılara yol açmaktadır.**

Papaz bahane KRİZ ÇOK YÖNLÜ

ABD açısından asıl sorun, İran’a ambargodan Çin’le kurulan ilişkiye, BRİCS toplantısına katılmasından Rusya ile olan bağlarına ve S-400 füzelerinden Suriye savaşına kadar çok geniş bir siyasi-ekonomik alanda, Türkiye’nin ABD’nin yörüngesinden uzaklaşıyor olmasıdır. Bu nedenle ABD saldırgandır ve krizi tırmandırmaktadır. Türkiye açısından ise sorun, ülke ekonomisinin kriz biriktiren yapısal özellikleridir. Türkiye gerçekten son derece şiddetli bir ekonomik krizin pençesindedir.

Krizin nedeni

“rahip pazarlığı” değil

En büyük spekülasyonlar, ABD’nin rahibi üzerinden yürütülüyor. Erdoğan ile Trump arasında yapılan pazarlıklar üzerine sayısız senaryolar yazılıyor. “Al papazı, ver papazı” pazarlığı; ardından “İsrail’deki kızı ver, papazı al” pazarlığı; son dakikada Erdoğan’ın Halkbank ve Hakan Atilla üzerinden pazarlığı genişlettiği, Trump’ın da buna kızmış olduğu vb. vb... Gazetelerde, internet sitelerinde bu papazın neden bu kadar önemli olduğu, evanjelistlerin ABD yönetimindeki yeri, papazın evanjelistler açısından önemi, ABD’de yaklaşan seçimlerde evanjelistlerin rolü vb. üzerine sınırsız yorumlar yapılıyor.

Oysa bunlar, gerçek sorunları ve krizin gerçek nedenini gizleme amaçlı yaygaradan başka bir şey değil. Trump da Erdoğan da, “rahip pazarlığı”nı bir perdeleme aracı olarak kullanıyorlar.

Trump açısından, bu kadar “değerli” olan bu “rahip” yeni tutuklanmadı. Yaklaşık iki yıldır tutuklu ve bugüne kadar Türkiye ile ABD arasında, böylesine şiddetli ve kararlı bir pazarlık konusu olmadı. Oysa iki

Açıktır ki, ABD açısından asıl sorun, İran’a ambargodan Çin’le kurulan ilişkiye, BRİCS toplantısına katılmasından Rusya ile olan bağlarına ve S-400 füzelerinden Suriye savaşına kadar çok geniş bir siyasi-ekonomik alanda, Türkiye’nin ABD’nin yörüngesinden uzaklaşıyor olmasıdır. Bu nedenle ABD son derece saldırgandır ve krizi sürekli tırmandırmaktadır.

Türkiye açısından ise sorun, ülke ekonomisinin kriz biriktiren yapısal özellikleridir. Türkiye gerçekten son derece şiddetli bir ekonomik krizin pençesindedir. Cari açıktan büyüme rakamlarına, kamunun ve özel sektörün borçluluk düzeyinden üretimin içinde bulunduğu çıkmazlara, enflasyondan işsizliğe kadar, ekonominin her cephesi, özellikle 2018 başından itibaren alarm çalmaya başlamıştır.

Durum bu kadar riskli iken, Erdoğan’ın ya da damadın pervasız açıklamaları, “karşı yaptırımlar”, “boykotlar” türünden restler çekmeleri paniği artırmaktadır. Ve panik, ülkedeki spekülasyon yatırımcıların hızla kaçmasına, TL’nin değer kaybı nedeniyle döviz alımlarının artmasına yol açmakta;

Dergimizin Haziran 2018 tarihli sayısında “Dolar değil ekonomi krizde” başlıklı yazıda, ekonomiyi böylesine zayıf ve “kırılgan” hale getiren, tam da bu nedenle ekonomik krizi daha sert biçimde yaşamamıza neden olacak olan koşulları ayrıntılı biçimde anlatmıştık.

Süreç, krizin unsurlarını daha hızlı biçimde ortaya çıkarmaktadır. Hükümet, bu tablonun “bahaneleri”ni gözlere sokarak gerçek nedenleri gizlemeye çalışmaktadır. Haziran ayında bu yazıyı yazmamızın sebebi, Erdoğan’ın İngiltere ziyareti sırasında Merkez Bankası’nın bağımsızlığı hakkında yaptığı açıklama sonrasında doların hızla yükselmesi olmuştu. Bugün doların tavana vurmasının görünürdeki nedeni ise rahip krizi, ekonominin damat Albayrak’a teslim edilmesinin oluşturduğu güvensizlik ortamı, Erdoğan’ın “B ve C planlarımız olacaktır” açıklaması vb... **Gerçek neden ise, genel olarak kapitalist sistemin kriz üreten yapısı ile özel olarak Türkiye’de 16 yıldır izlenen ekonomi politikanın çöküşe varmış olmasıdır.**

Bu defa daha zor

Bu kriz, Türkiye’nin yaşadığı diğer krizlerden daha sert bir tablo oluşturmaktadır. Bunun çeşitli nedenleri vardır.

Mesela **2001 krizinde gerek şirketlerin gerekse “hane halkı”nın borçlanma düzeyi bu kadar yüksek değildi.** Buna rağmen sayısız iflaslar, işçi kıyımları vb yaşandı. Bugün ise devletin ve özel sektörün borçları, dolardaki artışla birlikte karşılanamaz düzeye yükselmiş durumda. Bankaların ve özel şirketlerin, Mayıs 2019’a kadar 70 milyar dolar civarında borç ödemesi yapması gerekiyor. (Rakamın ne kadar yüksek olduğunu karşılaştırmak açısından: Son 16 yılda Türkiye’ye yıllık ortalama 13 milyar dolar sıcak para girmişti, şimdi sadece banka ve özel şirketlerin bir yıldan kısa sürede 70 milyar dolar borç ödemesi gerekiyor.)

Yine 2001 krizinde, özellikle gıda üretiminde Türkiye’nin kendine yeterli yapısı, gıda

fiyatlarının anormal düzeylere yükselmesini önledi. Bugün ise patatesten buğdaya kadar neredeyse tüm gıda maddelerini ithal eden bir ülkeyiz. Doların artması, gıda maddelerinin fiyatının da artması, bu durumda kitlelerin aşırı yoksullaşması ve açlıkla karşı karşıya kalması anlamına geliyor.

2008 krizinde, devlet özel şirketlerin borçlarını üstlenmiş, bu sayede yaygın iflasları önlemişti. Keza **özelleştirmelere hız kazandırarak ülkeye yeni para kaynaklarının akmasını sağlamıştı. 2011’de başlayan Suriye savaşında, cihatçıları besleyen ABD, Katar, Suudi Arabistan gibi ülkeler, yine Türkiye’ye önemli bir kaynak girişi yapmıştı.** Bütün bunlar, ekonominin düze çıkmasını sağladı. Bugün bu olanaklar da artık tıkanmış durumda.

Daha kriz üzerimize çökmeden önce, çok sayıda şirketin iflas açıklaması, iflas ertelemesi ya da borç yapılandırmasıyla, içinde bulundukları krizi gözler önüne sermek zorunda kaldılar. Özellikle bugün ekonominin lokomotifi olarak tanımlanan inşaat sektöründe, firmalarının ezici çoğunluğu projelerini durdurmaya başladı.

2018’in ilk 6 ayında 78 fabrikanın yandığı ortaya çıktı. Fabrika yangınlarının bu kadar çok olması, iflas eden patronun hem işçiler karşısındaki yükümlülüklerinden kurtulmak, hem de sigorta parası ile zararını karşılamak çabasında olduğu anlamına geliyor.

Krizin faturasını, çıkaranlar ödesin

Ekonomik kriz tartışılmaya başlandığı andan itibaren İMF’ye başvurmak yeniden konuşulmaya başlandı. Keza Çin’den borç ya da yatırım talep edilmesi de gündemde. Hatta dışarıdan borç istemeden de “kemer sıkma politikaları”nın uygulanabileceği tartışılan konular arasında.

İMF’nin standart reçetesinin ne olduğunu dünya halkları iyi bilir. İMF’li ya da İMF’siz “kemer sıkma politikası” adı verilen bu reçetenin her zaman iki temel başlığı vardır: **Kamu harcamalarının kısılması, özelleştirmelere hız verilmesi.**

Ülkemizde gelir getirdiği halde özelleştirilmeyen kamu işletmesi sayısı son derece sınırlıdır. Çünkü AKP hükümetleri, 16 yıl boyunca özelleştirmedik fazla bir şey bırakmadılar. Şimdi kalanlara da göz dikilmiş durumda. Keza tarım ya da inşaat amaçlı olarak hazine arazileri de

emperyalistlerin iştahını kabartıyor.

“Kamu harcamalarının kısıtlanması” denilen şey ise, işçi ve emekçilerin başına çöken bir kabusdur. Çünkü burada kastedilen doğrudan işçi ve emekçilerin yaşam haklarına saldırıdır: Yaygın işçi kıyımı (kamuda ve özel sektörde), ücretlerin düşürülmesi, emekli maaşlarına kesinti yapılması, sağlık ve eğitim gibi temel alanlardan kesinti yapılması, vb...

Oysa, **“kamu harcamaları” bunlardan ibaret değildir. Sarayın harcamaları mesela en önemli kamu gider kalemlerinden biridir.** Sadece sarayın inşaat maliyeti, bakanlık açıklamasına göre 1 milyar 370 milyon liradır. Ankara’daki bakanlıkların tümü lüks binalarda fahiş fiyatlarla kiracı durumdadır mesela. Sadece 2017 yılının 11 ayında, “devlet hizmet binası kiralari” için ödenen para 796.4 milyon liradır. **Milyon dolarlık makam aracı kullanan bürokratların sayısı az değildir.** 2017 yılının tamamında “taşıt kiralaması” için harcanan para ise yarım milyar dolara (468.7 milyon lira) yakındır.

Bir başka önemli kamu harcaması milletvekili giderleridir. Bir milletvekilinin aylık maliyeti 55 bin 96 liradır. Bu maliyetin içinde, 3 tane danışman maaşı, sağlık giderleri, haberleşme giderleri vb. dahildir. Meclisin de milletvekilliğinin de gereksizleştiği-işlevsizleştiği günümüzde, 600 milletvekili için yıllık 400 milyon lira harcanmaktadır.

Devlet, kamu harcamalarından kesintiye kendi harcamalarından başlayabilir mesela.

En önemli kamu harcama kalemlerinden biri de, **3. Köprü, Osmangazi Köprüsü, Avrasya Tüneli, şehir hastaneleri gibi dev inşaatlara fahiş fiyatlar ödenmesi, inşaat bittikten sonra da “geçiş-hasta garantisi” ile yandaş şirketlere devasa kaynak akıtılmasıdır.**

Başka bir kamu harcama kalemi, Suriye savaşı için akıtılan paralardır. Bugün Türkiye’de yaşayan 3.5 milyon Suriyeliye ödenen maaşları, bunların sağlık-eğitim vb harcamalarını bir kenara koyalım. Doğrudan Suriye topraklarında savaşan cihatçı örgütlere silah ve maaş desteği verilmekte, bu örgütlerin kadroları Türkiye’de eğitilmekte, beslenmektedir. Ve bu harcamanın miktarı, kayıtlarda da yoktur. Şeriatçı çetelere yapılan yardımlar

VERGİ BORCU SİLİNER ŞİRKETLER			
FİRMA ADI	HAPOR TUTARI	UZLAŞIRAN TUTAR	İNDİRİM YÜZDESİ
Akbank Türk A.Ş.	93.000.000	3.800.000	95,9
Akfen Gayrimenkul Y.O. A.Ş.	20.000.000	395.000	98
Ak Sigorta A.Ş.	250.000.000	8.500.000	96,6
Albayrak Gayrimenkul Y.O. A.Ş.	58.000.000	1.220.000	97,8
Cengiz İnşaat San. Tic. A.Ş.	422.000.000	0	100
Elektromad Elektronik Sanayi	127.000.000	5.850.000	95,4
Emlak Konut Gayrimenkul A.Ş.	333.000.000	950.000	99,7
Exia Export Marm. A.Ş.	305.000.000	14.500.000	95,2
Güler Sabancı	9.000.000	650.000	92,8
Gun-Er İnşaat Ltd. Şti.	18.000.000	0	100
Suzan Sabancı Dinçer	10.000.000	750.000	92,5
Şişli Florence Nightingale Hastanesi	22.000.000	2.000.000	90,9
Türkcell İletişim A.Ş.	450.000.000	24.000.000	94,7
Türkiye İşleri Kulübü Derneği	162.000.000	8.100.000	95
TUVTÜRK A.Ş.	390.000.000	0	100
TUVTÜRK A.Ş.	377.000.000	0	100
Unilever Tic. A.Ş.	60.000.000	3.800.000	93,7
	3.106.000.000	74.515.000	97,6

Ekonomik kriz nedeniyle kitleleri yoksulluğa ve açlığa terkedecek adımlar atmaya hazırlanan devlet, büyük tekellerin borçlarını siliyor.

kesildiğinde “kamu harcamalarından önemli bir kalem” ortadan kalkmış olacaktı zaten.

Gelir yaratması gereken bir başka kesim ise, 16 yıllık AKP hükümetleri döneminde kar rekorları kıran patronlardır.

1994 ekonomik krizi patlak verdiğinde, ücretlerini alamayan Brisa lastik fabrikasının işçilerine “işçilerin ücretleri Sabancı’nın tabloları satılarak değil, Brisa’nın lastikleri satılarak ödenmelidir” denmişti. Kapitalist sömürüyü gizlemenin en demagogik söylemlerinden biri olarak tarih sayfalarına geçmişti bu cürmü kendinden büyük cümle. Çünkü Sabancı, o tabloları Brisa işçilerini sömürerek elde ettiği kar sayesinde satın almıştı.

Şimdi de benzer bir durum söz konusudur. **AKP döneminin türedi zenginleri, karlarının devasa bölümünü garantiye aldıktan sonra “iflas” ilan ediyorlar.** Üç kuruşa aldıkları arsaların üzerine diktikleri binalardaki daireleri milyon dolarlara satan inşaat şirketleri, şimdi “kriz var” diye işçi çıkartıyorlar. On yıllardır kar patlamaları yapan tekel-ler, krizi bahane ederek işçi çıkarmaya, mesaileri ödememeye, ücret zamlarını ertelemeye çalışıyorlar. **Üstelik bu arada, işçilerin işsiz kalma korkusunu kullanarak daha fazla çalışmaya zorluyorlar.**

Burjuvazi ve onun yönetme aracı olan devlet, krizin faturasını işçilere ödetmeye çalışıyor. Ekonomi yükselirken devasa vurgunlar vuran patronlar, kriz döneminde işçilerin üç kuruşuna göz dikiyor.

Oysa **krizi işçiler çıkarmadı. Faturasını da işçiler-emekçiler ödememeli...**

KRİZ kapitalizmin doğasında vardır

Her toplumsal sistemde yeniden üretim vardır. Kapitalizm öncesi sistemlerde, üretim asıl olarak egemen sınıfların lüks tüketimine dönüktür (kölelerin hizmet için görevlendirilmeleri ya da firavunların binlerce kölenin emeğini piramitlerin yapımında kullanması gibi.) Ancak toplumsal üretimle sermaye birikimi, kapitalist yeniden üretim sürecinin belirleyicidir.

Kapitalistin üretim sürecine soktuğu sermaye, **niteliği açısından ikiye ayrılır: Değişmeyen sermaye ve değişen sermaye. Değişmeyen sermaye, üretime girdiği oranda ürün çıkartan sermayedir.** Makineler ve hammadde değişmeyen sermaye kapsamındadır. Makinelerin belli bir kullanım süresi ve yıpranma payı vardır. Hammadde ise hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, kapasitesinden fazla ürüne dönüşmez. **İşçiye ödenen para ise değişen sermayedir.** Çünkü işçinin çalışması, işgücü için kapitalistin kendisine ödediği para kadar ürün çıkarmakla bitmez. Tam tersine kapitalist, çeşitli araç ve yöntemler kullanarak işçinin üretkenliğini artırır ve karını işgücü sömürsünden, yani artı değer üretiminden gerçekleştirir.

İşçi tarafından üretilen, ama kapitalist tarafından gasp edilerek pazara sürülen ürün, kapitalistin yaptığı ödeme aracılığıyla, işçi tarafından satın alınır. Böylece metanın paraya dönüşmesi süreci tamamlanır. Bu, diğer taraftan, aldığı ürünler sayesinde, işçinin kasları, sınırları vb.nin yeniden üretimini gerçekleştirecektir. Bu kapitalist için vazgeçilmez bir üretim aracının, emekçinin yeniden üretimidir. Yeniden üretim, emek gücü ile emek araçları arasındaki ayrılığı da yeniden üretir. “*Kapitalist üretim, birbirine bağlı, sürekli bir süreç, yani bir yeniden üretim süreci olması nedeniyle, yalnızca meta ve artı değer üretmekle kalmıyor, aynı zamanda, bir yanda kapitalist, öte yanda ücretli emekçi olmak üzere, kapitalist ilişkiyi de üretiyor ve yeniden üretiyor.*” (Marks, Kapital-1, Sf. 594)

Üretim sürecinden elde edilen gelir, kapitalist tarafından salt tüketim amacıyla kullanılırsa ve kazanıldığı süre içinde tüketilirse, öteki şeyler aynı kalmak koşuluyla, basit yeniden üretim meydana gelmiş olur. Basit yeniden üretimde, yaratılan artı değer ne olursa olsun, yeniden üretime sokulan sermaye değişmez. Oysa kapitalist rekabet koşulları içinde, azami kar hırsı kapitalisti sermayesini büyütme koşullar. **Birikim için, artı-ürünün bir kısmının sermayeye dönüştürülmesi zorunludur. Sermaye birikimi, genişletilmiş yeniden üretimin önşartıdır.** Bu birikim,

üretimi arttırmaya dönüktür. Ek hammadde ve makine alımı, ek işçi çalıştırılması vb olarak kullanılan sermayedir. Ancak burada, değişmeyen sermaye, değişen sermayeye oranla daha hızlı bir büyüme gösterecektir. Daha gelişkin tekniklerin, makinelerin vb kullanımı sonucu, işçilerin emek üretkenliği artacak, böylece kapitalist, değişen sermayeyi artırmadan, değişmeyen sermayeyi artıracaktır.

“*Artı-değer oranı ya da emeğin sermaye tarafından sömürülme yoğunluğu aynı kaldığı sürece, değişmeyen sermayenin değişen sermayeye göre tedrici büyümesi, zorunlu olarak, genel kar oranında tedrici bir düşmeye yolaçar. ... Kapitalist üretimin gelişmesiyle birlikte, değişen sermayede, değişmeyen sermayeye ve dolayısıyla, harekete geçirilen toplam sermayeye oranla nispi bir azalma olması, kapitalist üretimin bir yasasıdır.*” (Kapital, Cilt-3, sf. 189)

Değişmeyen sermaye artarken, değişen sermayenin sabit kalması, kar oranını düşürür. Kar oranının düşmesi, tek tek kapitalistlerin karının düşmesi anlamına gelmez. Tam tersine, kapitalistlerin karı-zenginliği arttığı için, sermayesini artıracaktır. **Ama kar oranlarının düşme eğilimi kaçınılmazdır ve bu da bunalımı yaratır.**

Değişmeyen sermayenin, değişen sermayeye göre daha hızlı artmasının krize götüren etkisi, işçilerin alım gücünün azalmasındadır. ... İşsizlik ve bunalım arasında karşılıklı birbirini güçlendiren bir ilişki vardır. İşsizlik olduğu için kriz derinleşir, kriz olduğu için işsizlik artar.

Silahlanma harcamalarının artırılması, emperyalizmin krizlerinin etkisini hafifletmek için kullandığı yöntemlerden biridir. Ancak gerçek bir yıkım getiren, aşırı üretim fazlasını tümüyle eriten, tüm ekonomiyi yeni baştan inşa etmeye yol açan savaşlar bile, sonrasında daha büyük bunalımlara neden olmaktadır.

Kapitalist sistemin işleyiş yasaları krizleri yaratıyor, krizler savaşlara neden oluyor, savaşlar krizleri derinleştiriyor. Bu döngüyü kıracak ve hem krizlere hem de savaşlara nihai olarak son verecek tek yol, proletaryanın önderliğinde gerçekleşecek olan devrimlerdir. Bunun dışında başvurulan her çözüm arayışı, en fazla kısa süreli ağrı kesici olmaktan öteye gitmez. Ve daha da büyüyerek geri döner.

Yediveren Yayınları’ndan çıkan “Emperyalist Savaşın Ekonomi Politikası” kitabından kısaltılarak alınmıştır.

DİSK, KESK, TMMOB ve İstanbul Tabip Odası, Kadıköy’de gerçekleştirdiği eylemde krizini faturasının işçi ve emekçilere kesilmesine tepki göstererek krizin faturasını krizi çıkaranların ödemesini istedi. 17 Ağustos günü yapılan eylemde, basın açıklamasını SES İstanbul Anadolu Şube Eşbaşkanı Erdal Güzel okudu. Eylemde, krizin faturasının işçi ve emekçilere çıkartılmasına tepki gösterildi.

Krize “çözüm” arayışları...

Bir süredir belirtileri artan ve sonbaharda geleceği söylenen kriz, “Papaz Bronson” olayıyla erken patladı. Birkaç gün içinde döviz tırmanışa geçti ve TL’deki değer kaybı yüzde 30’ları buldu.

Kimileri buna “finansal kriz” dese de, gerçekte kapitalizmin yapısal krizlerinden biriyle daha karşı karşıyayız. Birçoğu buzdağının görünen kısmına bakıp altındaki büyük kütleyi görmüyor, ya da görmezden geliyor.

Sadece krizin nedenleri çarpıtılmıyor, “krize çözüm” adı altında kapitalizm kutsanıyor ve sonuçta krizin yükü işçi-emekçi kesimlere yüklenmiş oluyor. Krizin kapitalizmin bir ürünü olduğunu, dolayısıyla kaçınılmazlığını vurgulayanlar bile, “krizden nasıl kurtuluruz”un reçetelerini sıralıyorlar. **Karşı çıktığımız her şeye mutlaka düzen-içi bir “çözüm”, bir “proje” “alternatif” üretmek zorundaymışız gibi hareket ediliyor.** Bu basınç, reformizmin yıllardır yarattığı bilinç çarpıtmasının bir sonucudur.

En yakını 2008 olmak üzere önceki krizlerde de benzer yaklaşımlar sergilenmişti. Sadece devrimci-demokrat ekonomistler değil, **DISK gibi sendikalar, hatta kimi devrimci kurumlar bile, krize karşı “sosyal programlar” adı altında “kurtuluş reçeteleri” hazırlamıştı.** Şimdi de aynı yönelime girildiği görülüyor. “Sol” adına konuşup da, hükümete “krizden çıkış önerileri” sunan birçok kurum ve kişi var.

Krizin nedenleri üzerinde durmak, bu konudaki çarpıklıkları ortaya sermek, kitleleri bilinçlendirmek gerektiği açıktır. Diğer yandan krize karşı mücadele adına “krize çözüm” üretmek gibi bir garabetin içine düşenlerle de mücadele etmek zorundayız. Hareket noktası ne olursa olsun, **“krize çözüm” sunmak; krizin kapitalist sistemin doğal bir sonucu olduğunu, krize karşı mücadelenin, bir bütün olarak kapitalist-emperyalist sisteme karşı mücadeleden geçtiğini gizlemek demektir.** Dahası, kapitalizmin krizden kurtulabileceği, işçi ve emekçiler lehine daha iyi bir sistem haline gelebileceği yanılsamasını yaratmaktır.

Kapitalist sistemin köklerine vurmadan ve sosyalizm hedefini göstermeden krize karşı mücadele edilemez. Krizin nedenleri ve çözümü konusunda kitleleri kandırmaya dönük anlayışlarla mücadele etmeden de, krize karşı mücadeleyi örgütlemek mümkün değildir.

“Çözüm” diye sunulanlar...

Krize “çözüm” olarak sunulanlara baktığımızda, “tereciye tere satmak” diyebileceğimiz türden önerilerle dolu olduğunu görürüz. Sanki burjuvazi bunları bilmiyormuş, ya da herşey onun iradesi dahilindeymiş gibi... **Örneğin burjuvaziden “rantyecilikten sıyrılıp üreticiliğe dönmesi” isteniyor. Yeniden “planlı kalkınma”, “devletçi” veya “karma ekonomi” modelleri öneriliyor.** AKP’nin sakız ettiği “milli ve yerli” nakaratıyla uyum içinde “yerli üretim”in teşvik edilmesi, “ithalatın önlenmesi” “Gümrük Birliği’nin askıya alınması” vb. sıralanıyor...

“Ulusal”cılardan çeşitli reformistlere kadar uzanan **bu tür önerilerin çıkış noktası; emperyalist tekeller yerine, “yerli” tekellerin; emperyalist burjuvazi yerine, “ulusal burjuvazi”nin çıkarlarının esas alınması, ikinciler lehine bir düzenlemenin yapılmasıdır.** Bu yaklaşım, emperyalizmle işbirlikçileri arasındaki ilişkiyi ters yüz eden anlayıştan beslenir. Emperyalist tekeller ile “yerli” tekellerin iç içe geçtiği, emperyalizmden bağımsız bir “ulusal” burjuvazinin kalmadığı gerçeğini göz ardı eder. Böylece kitleleri yanıltıp boş hayaller yayarlar. Sanki burjuvazi, “rantiyeci kimliğinden sıyrılıp” yeniden üretime dönerse krizden kurtulacaktır!

Krizin nedeni “aşırı üretim”dir;

“üretimsizlik” ise varolanı derinleştirir

Türkiye’de “üretimsizlik” krizin asıl nedeni değil, krizi derinleştiren unsurlardan biridir.

Çünkü kapitalizmin krizinin gerçek nedeni, üretimsizlik değil, aksine “aşırı üretim”dir. Çünkü kapitalizm, azami kar peşindedir. Azami karı da ancak, artı-değer sömürüsüyle gerçekleştirir. Artı-değer ise, üretim içinde, işgücünün sömürülmesiyle elde edilir. Ancak her kapitalistin azami kar tutkusu, o dönem en fazla kar getiren alanda yoğunlaşmayı (üretim anarşisi), bu da üretimin aşırı artmasını, pazarın daralmasını ve satışlarda düşmeyi getirir. Kapitalist, rakiplerini geçmek için üretici güçleri geliştirmek zorunda kalır. Fakat bu kez de kar oranında düşme eğilimine yol açmaktan ve bunun doğurduğu aşırı üretim krizlerden kurtulamaz.

Öte yandan kapitalizmin krizden kurtulmak için başvurduğu her çare, daha büyük krizler olarak kendisine geri döner. Kar oranlarındaki düşme eğilimi, kapitalistleri spekülative vurgunlara yöneltir. Elbette bu sınırlı ve geçicidir. “Paradan para kazanma”nın, yani spekülative vurgunların bir sınırı vardır. Yeniden üretime dönmek zorundadır, çünkü azami karı, ancak artı-değer sömürüsünden elde edebilir. Ne spekülative vurgunlar, ne de büyük borsa oyunları, azami karı sağlayamaz. Kaldı ki, spekülative vurgunlar için bile üretimin yapılıyor olması gerekir.

Sonuç olarak kapitalistler, spekülative kazanca yoneldikleri için kriz çıkmamaktadır, aksine üretim sürecinde kar oranlarında düşme eğilimi başladığı ve krizin belirtileri ortaya çıktığı için bu alana kaymakta, fakat buradaki sınırlılık ve tıkanma, krizi daha da derinleştirmekte ve sonrasında onu yeniden üretime döndürmektedir. Bu kısır döngü böyle sürüp gider. Ta ki bu sistem tümünden yıkılana kadar...

Türkiye’ye dönersek, tarımda ve sanayide bir “üretmeme” sorununun olmadığı 1973, 1994, 2001 krizlerinde de Türkiye doğrudan ve fazlasıyla etkilenecek bir ülkedir. Yani üretiyor olması krizi önlememiş, tersine krizin nedeni olmuştur.

Bugün ise, AKP’nin 16 yıllık ekonomi politikaları krizi derinleştirmiştir: Üretimsizlik, sıcak paraya bağımlılık ve özelleştirmelerdir. Ancak burjuvazinin

yeniden üretime dönmesi, bundan sonra yeni krizler yaşanmayacağı anlamına gelmeyecektir.

“Sosyal devlet” ve “devlet kapitalizmi”

“Sol”dan krize çözüm önerilerinin değişmez ikilisi “sosyal devlet” ve “devlet kapitalizmi”dir. Yeniden KİT’lere dönülmesi, en azından temel alanlara devletin el atması istenmektedir mesela.

“Sosyal devlet” kriz olsun olmasın, en çok çarpıtılan konulardan biridir. Bu kavram, ikinci emperyalist savaş sonrasında dünyanın üçte birinde sosyalist sistemin zafer kazanması ve birçok ülkede burjuvazinin iktidarı kaybetmekle karşı karşıya kalmasıyla ortaya çıktı. **Devrim tehdidini ensesinde hisseden burjuvazi için, bir zorunluluk oldu. Krize karşı çözüm olarak sunulan Keynesgil politikalar da, (devlet kapitalizmi) “sosyal devlet” kavramında karşılığını buldu.**

Keynes, uzun süre Sovyetler Birliği’nde kalmış İngiliz bir burjuva iktisatçıydı. Keynes’in amacı, **devrim olmaksızın kapitalizmin iyileşebileceğini, kendi sorunlarını çözebileceğini, elde ettiği refahı kitlelere paylaşarak herkesi mutlu edebileceğini kanıtlayabilmek, en azından kitleleri buna inandırarak kapitalizmi yeniden diriltmeyi başarabilmektir.** Öyle bir dönemde Keynes’in politikaları, burjuvaziye ilaç gibi geldi. Yeni istihdam alanları yaratıldı, işsizlik nispeten azaldı, sağlık, eğitim, konut gibi temel ihtiyaçlar halkın ulaşabileceği bir düzeye indi, yaşam standartları görece olarak yükseldi vb...

Bu süreçte bir yanıla kitle hareketleri burjuvaziye fazlasıyla zorluyordu; yaşam koşullarında bir rahatlama olmadığı koşulda, devrime kadar gidebilme ihtimali sözkonusuydu. Diğer yandan, savaş sonrasında gelen ekonomik refah dönemi, burjuvazinin “sosyal” alanlara bütçe ayırmasına olanak sağlamıştı.

Burjuvazi, “kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez” mantığı ile düzenini tümünden yitirmemek için azami karından küçük de olsa feragat ederek sistemini bir süre daha ayakta tutmayı başardı.

Ne zaman ki, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerde geri dönüşler başladı ve **halk hareketleri gerileme dönemine girdi, “sosyal devlet” uygulamaları da adım adım rafa kaldırıldı. ‘80’li yıllardan itibaren de adına “neo liberalizm” denilen azgınca bir saldırı dönemine girildi. İşçi ve emekçilerin yüzyıllık kazanımlarına göz dikildi, birçoğu gaspedildi. Kapitalizmin ilk dönemi olan**

“vahşi kapitalizmi” çağrıştıran bir dizginsiz soygun ve sömürü dönemi başladı.

Dolayısıyla **“sosyal devlet” ne kapitalizmin kendi rızasıyla, gönüllü olarak başvurduğu bir politikadır; ne de kitlelere burjuvazinin bahsettiği haklar silsilesidir.** Burjuvazi bu politikaları, “sosyalizm tehlikesi”ne karşı bir silah olarak kullanmış, devrim olasılığını reformist “sosyal devlet” uygulamalarıyla geriletmiştir. Buna karşılık reformizm, her sıkışmada “sosyal devleti” ortaya atmakta, burjuvaziden bu yönde taleplerde bulunmaktadır.

Komünist ve devrimciler “sosyal devleti” savunmaz. “Sosyal devlet”in uygulanma ihtimalinin artık kalmadığı için değil; kapitalist sistemin özü aynı kaldığı halde cılalayarak sunulduğu ve kitleleri aldatmaya hizmet ettiği için karşı çıkarlar. **“Sosyal devlet” için değil, devrim ve sosyalizm için mücadele ederler.**

“Sosyal devlet” sosuna bulanmış “devlet kapitalizmi” de devrimcilerin savunacağı bir şey değildir. Örneğin devletin batan şirketleri kurtarması, hazine onlara daha fazla yardım sunması, işçi ve emekçilerin cebine daha fazla el uzatması anlamına gelir. Nitekim 2008 krizinde ABD’nin şirket kurtarma operasyonlarına Amerikan halkı bu yüzden karşı çıkmış, “karlar özelleştiriliyor, zararlar kamulaştırılıyor” diyerek sokaklara dökülmüştü.

Krizin faturasının işçi ve emekçilere yüklenmesine karşı mücadeleyi yükseltmek zorunludur. Parasız sağlık ve eğitim, asgari ücretin vergi dışı tutulması, zenginden çok, fakirden daha az vergi alınması, işçi kıyımına son verilmesi, işsizlik fonunun işsizler lehine düzenlenmesi, zamların geri alınması gibi talepler, işçi ve emekçilerin haklı talepleridir ve her koşulda ileri sürülmelidir. Kriz koşulları, bu taleplerin daha geniş kesimler tarafından sahiplenilmesi yönüyle değerlendirilmesi gereken dönemlerdir.

Kriz karşı mücadele

İşçi-emekçi örgütlerine düşen ilk görev; krizin gerçek nede-nini, yani kapitalist sistemin işleyişini, tüm yönleriyle ortaya sermek, kitlelere bunu anlatmaktır.

Bilinmelidir ki, **burjuvazinin krizden çıkması, üretim araçlarını yenilemesine, emek sömürsünü yoğunlaştırmasına bağlıdır. Bu da daha az işgücü ile daha fazla artı-değer elde etmesi, yani daha yoğun sömürüdür.** Kaldı ki, kapitalizmin en güçlü ekonomik büyüme gerçekleştirdiği “refah dönemleri”nde bile, işçilerin gerçek gelirlerinde bir artış olmaz,

artı-değer sömürsü ortadan kalkmaz.

Kapitalistlere krizden kurtuluş reçetesi sunanlar -farkında olarak veya olmayarak- işçi ve emekçilerin daha fazla sömürülmesine razı geliyor, hatta kapitalizmin gönüllü savunuculuğunu üstleniyor demektir. Çünkü **kapitalizm, her bunalımını bir önceki kalkınma döneminin üzerine çıkarak aşmakta, bu da zengin-yoksul kutuplaşmasını derinleştirmekte, aradaki makası iyice açmaktadır.** Dolayısıyla kapitalist sömürüyü sınırlayabilmek bile, işçi-emekçi mücadelesini yükseltmekten, sosyalizmin burjuvazi açısından somut bir tehlike haline gelmesinden geçer.

Marks’dan bu yana, komünistler “emeğin korunması” adı altında işçi ve emekçilerin yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirmek için kimi talepler ileri sürmüştür. Bu taleplerin önemli bir kısmı, bu düzen içinde gerçekleştirilebilir taleplerdir de. Ancak bu mücadeleyi devrim ve sosyalizm perspektifi ile yürütürler. Düzen içinde “elde edilebilir” olup olmamasına bakmazlar. Aksine “elde edilemez”liğini de mücadele içinde kavrayıp bilinç sıçramasına yol açacak şekilde değerlendirirler. Önemli olan taleplerin haklılığı, meşruluğu ve insanca bir yaşam için gerekliliğidir.

Kriz dönemlerinde de komünist ve devrimcilere düşen görev; krizin kapitalist sistemin bir krizi olduğunu, krizsiz tek sistemin sosyalizm olduğunu kitlelere anlatmak, krize karşı mücadelenin sistemin temellerine vurmayı gerektirdiğini görmesini sağlamaktır. Kriz dönemleri her şeyi daha çıplak biçimde ortaya serer. Dolayısıyla bu gerçeklerin görülmesinin zemini güçlenir.

Kapitalizmin açmazlarının tüm çıplaklığı ile ortaya çıktığı ve tel tel döküldüğü bir anda, ona çözüm önerileri sunmak, müzmin reformistlerin, yeminli devrim düşmanlarının işidir. Kriz gibi kapitalizm yıkılmadan çözülmeyecek bir olgu karşısında bile bu tür arayışlara girmek, devrimci bakışı tümenden kaybetmektir.

Somalı ailelere biber gazı

Somalı aileler, mahkemede kendileri için “adalet” olmadığını gördüklerinde, kendi adaletlerini sağlamak için “adaleti yeryüzüne çıkaracağız” yürüyüşünü başlattılar. İşçi ve emekçilerin büyük desteğini aldıkları bu yürüyüş karşısında, devletin tutumu ise biber gazlı saldırı oldu. Soma’da devletin tekmesi ile karşılaşan aileler, Ankara’da biber gazlı saldırıya maruz kaldılar.

Soma Katliamı, devlet-sendika-şirket işbirliği ile gerçekleşmiş bir katliamdı. Şirketin pervasızca sömürü ve kar hırsı, sendikanın ve devletin de buna göz yumması, sömürü çarklarının dönmesine yardım etmesi gibi unsurlar, katliamı hazırlamıştı.

Mahkeme sürecinde zaten devletin ve sendikanın payı hiç dikkate alınmadı. Şirket ise ödüllendirildi. 9 Temmuz günü görülmesi gereken mahkeme, dayanışma için gelen kitlenin azalması için 11 Temmuz’a ertelendi. 11 Temmuz’da görülen karar duruşmasında, maden ocağının sahibi Alp Gürkan beraat etti, katliamın diğer sorumlularına ise ödül gibi cezalar verildi.

Bu koşullarda aileler de “adaleti yeryüzüne çıkaracağız” diyerek yola düştüler. 12 Temmuz günü başlayan yürüyüşte, aileler Soma Madenci Anıtı önünden yürüyüşü başlattılar. Çanakkale’de iskele meydanında yapılan gösteriden sonra İstanbul’a geçtiler.

13 Temmuz günü ilk olarak Silivri Cezaevi’ne giderek, tutuklu avukatları Selçuk Kozağaçlı’ya selam gönderdiler. Devlet ÇHD’nin Soma davasını (ve benzer davaları) bu kadar sahiplenmesini engellemek için ÇHD’li avukatları hapse atmıştı. Somalı aileler de onlara olan desteklerini göstermek istediler. Ardından akşam saatlerinde Beşiktaş-Abbasağa Parkı’nda adalet forumu gerçekleştirildi.

14 Temmuz’da yürüyüş Tuzla’da tersane işçileriyle dayanışma eylemiyle başladı. DİSK-Limter iş sendikası ve tersane işçileri ile biraraya gelen Somalı aileler, tersanelerdeki iş cinayetlerine tepki gösterdiler. Yürüyüş İzmit’te İnsan Hakları Parkı’nda devam etti. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi, grevdeki Flormar işçileri, İzmit’teki sendika ve kitle örgütlerinin katıldığı yürüyüşün ardından, Eğitim-Sen Kocaeli şubesinde forum düzenlendi.

15 Temmuz’da aileler Zonguldak’ta, Zonguldak maden işçileri ile birliktediler. Demokrasi Platformu’nun düzenlediği forumda, maden işçilerinin sorunları ve adalet arayışları konuşuldu.

16 Temmuz günü, Somalı aileler HSK’nın (Hakimler Savcılar Kurulu) önünde toplandı. Devlet, dayanışma için gelenleri HSK önüne almadı, üstelik biber gazlı saldırı ile kitleyi dağıttı. HSK önünde pankart açan aileler saldırıya tepki gösterdiler. Soma’da devletin tekmesi ile karşı karşıya kalan aileler, Ankara’da da bibergazlı saldırıya maruz kaldılar.

Maden katliamında çocuklarını kaybeden aileler, “adalet para ve sermayesi olana işliyor” diyerek, mücadeleye devam edebileceklerini duyurdular.

Dergimiz PDD’nin 20. yılı nedeniyle çıkartılan stickerler, Türkiye’de ve Avrupa’nın çeşitli kentlerinde duvarlara yapıştırıldı.

15 Temmuz darbe girişiminin ardından yürürlüğe sokulan OHAL'i kaldırmak, AKP'nin seçim vaatleri arasındaydı. Çünkü hem kitlelerin OHAL'de simgeleşen AKP uygulamalarına karşı tepkisi patlama noktasına gelmişti; hem de burjuvazinin ve emperyalistlerin bu yöndeki baskıları artmıştı.

Bu koşullarda, OHAL'in kaldırılması artık kaçınılmaz hale gelince, yasal düzenlemesini de yapmak zorunda kaldılar. Ancak bunu da en göstermelik biçimiyle yaptılar. Görünürde OHAL'i kaldırdılar; gerçekte ise OHAL'i "olağan hal"e çevirdiler.

OHAL ne getirdi?

20 Temmuz 2016'da ilan edilen OHAL, 7 kez uzatılmıştı. 19 Temmuz 2018'de resmi olarak kaldırıldı.

Yürürlükte olduğu süre boyunca son derece keyfi uygulamalarla yüzbinlerce insanı mağdur etti. **İşçi ve emekçilerin, onlarca yıl boyunca kazanılmış ve yasalara işlenmiş hakları gaspedildi. Daha fazla sömürü, daha pervasız bir baskı oluşturanın yolu açıldı. Burjuva hukukun temel kuralları yerle bir edildi.** Kapitalist sistemin temel direğini oluşturan "mülkiyet dokunulmazlığı" bile, ortadan kaldırıldı.

Erdoğan, 15 Temmuz darbesi için "bu Allah'ın bize lütfu" demişti; darbenin bastırılmış olmasını gerçekten de kendi yandaşları için bir fırsata çevirdi, muhalif seslerin susturulması için harekete geçti. Darbeyi planlayan-gerçekleştiren "FETÖ'cüler" (Fetullah Gülen Cemaati nezdinde Amerikan işbirlikçileri) darbe sonrasının saldırı furyasından kısmen etkilendiler elbette; tutuklanan, işini-mülkünü kaybedenler oldu. Ancak **asıl saldırı, her zaman olduğu gibi muhalif-demokrat-devrimci kesimlere, işçi ve emekçilere, Kürt halkına yöneldi.**

OHAL döneminin bilançosuna bakıldığında, bu durum çok açık biçimde görülüyor zaten.

İki yıllık OHAL döneminde 32 KHK (Kanun Hükümünde Kararname) yayınlandı.

Bu kararnameler ile **135 bin 856 kişi, görevinden ihraç edildi.** İçlerinde darbecilerle bağlantılı asker ve polisler de vardı, ancak çoğunluğu KESK ve DİSK üyesi muhalif kamu emekçileriydi.

6 bin 81 akademisyen ihraç edildi. Önemli bir kısmı KESK'e bağlı Eğitim-Sen ve Ses üyesiydiler. 517'si "Barış bildirisi"ne imza atan akademisyenlerdi.

Cemaat bağlantılı özel öğretim kurumlarında 22 bin 474, TMSF'ye devredilen şirketlerde 48 bin 535 çalışan işten çıkartıldı.

3 bin gazeteci işsiz kaldı.

209 gazeteci, 12 milletvekili tutuklandı. Basın özgürlüğü, ifade özgürlüğü gibi en temel yasal hakların kullanımı, tutuklamalara gerekçe yapılmıştı. Yanısıra gazeteciler hakkında, yaptıkları haberlerden

OHAL kalkmıyor, süreklileşiyor

dolayı 3 binden fazla soruşturma açıldı.

Kürt kentlerindeki belediyelerin ezici çoğunluğuna (99 belediye) kayyum atandı.

Ankara'daki İnsan Hakları Anıtı 420 gün "tutuklu" kaldı.

7 defa grev ertelendi. Bu grev ertelemelerden 154 bin 767 işçi etkilendi.

70 gazete, 25 radyo, 20 dergi ve 18 televizyon kanalı, bin 156 dernek ve vakıf kapatıldı. Bunların içinde ÇHD, kadın dernekleri, çocuk dernekleri, devrimci gazeteler, muhalif televizyon kanalları vardı. Önemli bir kısmının mal varlığına da el konuldu.

Twit atmak, haber yapmak, yasal bir protesto gösterisine katılmak, yasal bir derneğe üye olmak, yasal bir kitabı okumak, tutuklanma gerekçesi oldu. Her bahaneyle insanlar tutuklandı, hapishaneler doldu taşı, yeni hapishaneler inşa edildi. Ve burarlarda tutuklular, aylar boyunca mahkemeye çıkmadan, iddianame hazırlanmadan yatmak zorunda kaldı.

OHAL gerekçesi ile, hiç ilgisi olmayan 150 yasada değişiklik gerçekleştirildi. Bunların arasında İşsizlik Sigortası Yasası'ndan taşeron işçilerin kadro düzenlemesine, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Yasası'na kadar son derece önemli, ancak OHAL ile ilgisiz konular vardı. Kış lastiği kullanımı ya da televizyonlardaki evlilik programları bile KHK kapsamına alındı.

Öyle ki, **12 Eylül askeri darbesi döneminde bile, bu kadar büyük saldırılar gerçekleşmemişti.**

12 Eylül darbesi sonrası, hakkında işlem yapılan öğretmen sayısı 3 bin 854 iken bu rakam OHAL koşullarında 61 bini aştı. OHAL rejiminde görevden alınan subay ve astsubay sayısı 7 bin 267 iken 12 Eylül sonrası bu sayı 2 bin idi. **OHAL sonrası ihraç edilen akademisyenlerin sayısı 6 bin 81 iken bu rakam 12 Eylül askeri darbesinde sadece 120.** OHAL sonrası 4 bin 560 hâkim-savcı, 12 Eylül sonrasında 47 hâkim ve savcı görevinden alındı. **OHAL süresince 209, 12 Eylül darbesi sonrası 31 gazeteci tutuklandı.**

OHAL'in ilan edildiği 2 yıllık süreçte her gün 70 kişi tutuklandı, her gün 163 kişi açığa alındı, her

gün 180 kişi ihraç edildi, her gün 3 gazeteci işsiz bırakıldı.

Ve bütün bunlar hukuksuz biçimde gerçekleştirildi.

KHK'ların etki ve sonuçlarının OHAL süresini de aşan bir nitelik taşıması, en başta gelen hukuksuzluktu.

Parlamentonun tümüyle yok sayılarak ülkenin KHK'larla yönetilmesi bir başka hukuksuzluktu. KHK'ların kapsamının, "OHAL'in ilan edilme amacı" kapsamını aşması hukuksuzluktu.

Ve en çarpıcısı, Anayasa Mahkemesi'nin (AYM), OHAL KHK'larını denetleme yetkisinin olmadığı ileri sürüldü. Ülke kararnamelerle yönetildi, bu kararnamelere karşı hukuksal mücadele yolları tümüyle kapatıldı; AYM gibi, en üst yargı organı bile devreden çıkarıldı. Hükümetin adeta "tek kale maç" oynadığı bir süreç oldu, 2 yıllık OHAL dönemi.

Çok daha pervasız bir saldırının önünü kesen tek unsur, işçi ve emekçilerin direnişleri oldu. OHAL'in baskı ortamına rağmen sayısız grev, direniş ve eylem gerçekleştirildi, devrimci-demokrat kurumların öncülüğünde, çeşitli protesto eylemleri düzenlendi.

OHAL 3 yılına uzatıldı

OHAL gerçekte "FETÖ ile mücadele" için değil, işçi ve emekçiler üzerinde daha rahat, daha pervasız bir baskı kurabilmek için ilan edilmişti. Erdoğan'ın burjuvaziye her seferinde "OHAL nedeniyle işçi direnişi olmuyor, grev olmuyor, daha fazla kar ediyorsunuz" hatırlatması bu gerçeğin itirafı niteliğindeydi zaten.

Kitlelerin OHAL sürecinin aşırı baskıcı ortamına olan tepkisi artınca ve emperyalist kurumlarla ilişkilerinde sıkışmalar yaşanınca, OHAL'i bitirmek zorunda kaldılar. Ancak bu baskı ortamının sömürü koşulları öylesine "karlı"ydı ki, yerine adı OHAL olmayan, ancak durumu süreklileştiren uygulamaları getirdiler.

"OHAL sonrası güvenlik yasası" olarak hazırlanan yeni yasanın, 3 yıl sonra yürürlükten kalkacağı ileri sürülüyor. **OHAL şartlarını sürdüren bu yasa, bu nedenle "OHAL'i 3 yılına uzatan KHK" olarak tanımlanıyor.**

Bu yasaya göre, **kamu emekçilerinin iş güvencesizliği sürdürülecek ve kamu kurumlarından ihraçlar, mahkeme kararı olmadan uygulanmaya devam edecek.** Hatta OHAL'de kurumların belirlediği isimler merkezi olarak, Bakanlar Kurulu KHK'sı ile ihraç ediliyordu, yeni yasaya göre kurumlar kendi çalışanlarını daha kolay biçimde ihraç edebilecek. Yani en keyfi, en kişisel durumlar, kişinin meslekten ihracı ve tüm haklarını kaybetmesi için yeterli olacak. Kamudaki "iş güvencesi", amirin iki dudağının arasında olacak.

Valilikler istedikleri kişilerin kente girişini yasaklayabilecek, bu yasak 15 güne kadar uzatılabilecek, bu kişiler kent içindeyse, kentin dışına sürülebilecek. Yani valilik, kentte kimin yaşayabileceğine, kimin gezebileceğine kendisi karar verecek. Burjuva devletin temel kriterlerinden olan "seyahat-ikamet özgürlüğü" valinin keyfine kalacak.

Toplantı Gösteri ve Yürüyüşleri Yasası'nda değişiklik yapılarak, **eylemlerde “vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve dayanılmaz derecede zorlaştırmama” şartı aranacak.** “Vatandaşların yaşamının zorluk derecesi” kim tarafından ve hangi kıstasa göre belirlenecek belli değil.

Gözaltı süresinin 5 günden 12 güne kadar uzatılması da yeni yasanın saldırılarından birisi. Gözaltı süresi 48 saat, toplu gözaltılarda ise 4 gün olacak ve 2 defa uzatılabilecek. Böylece 12 güne kadar çıkabilecek. Anayasaya göre toplu davalarda gözaltı 48 saatle sınırlı iken, OHAL döneminde önce 30 güne çıkarıldı, ardından 14 güne indirildi. Şimdi ise, OHAL kalkmasına rağmen, OHAL dönemine yakın düzeyde gözaltı süresi uygulanacak.

“Üst arama” ile ilgili koşullar da genişletilecek.

Sulh Ceza Hakimî'nin kararı ya da askeri komutanın emri üzerine, kişilerin üstü, araçları, özel eşyaları, özel kağıtları, “suç delilleri koruma altına alınacak” şekilde aranabilecek. “Şüpheli”nin yeniden ifadesi alınacaksa, cumhuriyet savcısının emri ile kolluk çağırılabilir.

OHAL döneminde pasaportlara sınırlama koyma yetkisi, 3 yıl boyunca devam edecek. Soruşturma sürecinde olan kişilerin yanısıra, onların ailelerinin pasaportlarına sınırlama koyma yetkisi de devam edecek.

MİT tam koruma altında olacak. MİT, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Yasası dışında bırakılacak.

Direnmekten başka yol yok

Tüm bu şartlar, OHAL'in kaldırılmadığını, süreklileşeceğini gösteriyor. OHAL döneminde hukuk ve adalet gibi kavramlar yerle bir edilmiş, işleyiş devlet yetkililerinin keyfiyetine bağlı hale getirilmişti. Şimdi ise, keyfiyet hukuk haline getiriliyor. En pervasız saldırıların, hak gasplarının yasal statüsü oluşturuluyor.

AKP iki yıl boyunca OHAL rejimiyle bu saldırıları gerçekleştirirken, parlamentodaki muhalefet partileri buna karşı yeterince mücadele etmediler. Keza sendika konfederasyonlarının ve kitle örgütlerinin mücadelesi de son derece sınırlı kaldı.

Oysa **OHAL'in ilan edildiği ilk günlerde mücadeleyi yükseltmek, bütün bu süreci baştan durdurabilirdi.** Bir darbe girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştı ve hem AKP'nin, hem de yönetme mekanizmasının temellerinde önemli bir sarsıntı söz konusuydu. Dengeler yerine oturmadan önce, yükseltilecek mücadelenin kazanımları da yüksek olabilirdi.

Şimdi 2 yıl hak gaspları konusunda çok büyük bir yol almış durumdalar. Ancak **kitlelerin de bu yönetme tarzına tepkisi, öfkesi, kurtulma isteği had safhaya çıkmış durumda.** Seçim sonuçlarını bilgisayar hesaplarına bağlı olarak açıkladılar; ancak gerçek oy tablosunun çok farklı olduğunu AKP de, muhalefet partileri de gayet iyi biliyor. Elbette burjuvazi de çok iyi biliyor.

Bir taraftan Erdoğan'ın giderek baskılaşan yönetme ve kuşatma süreci, diğer taraftan ekonomik krizin daha geniş kesimleri etkisi altına alması, kitlelerin patlama dinamiklerini güçlendiriyor.

Yönetenler OHAL'siz yönetemez durumda oldukları için süreklileşmiş bir OHAL rejimi kuruyor, yönetilenler ise, iki yıl süren OHAL'e tepkili iken, şimdi sürekli OHAL altında yaşamakla karşı karşıyalar.

Elbette bu durum uzun süre devam edemez. Sandık hileleri ve teslim alınmış muhalefet ile yapabilecekleri bir yere kadardır. **Tayin edici olan, üretim alanlarında ve sokaklarda verilecek mücadele olacaktır.**

“İşten atıldık, direnişteyiz!”

DİSK'e bağlı Birleşik Metal sendikasının örgütlü olduğu Paksan Makine A.Ş. fabrikasında taşeron işçi olarak 2017 yılında işe başladım. İstanbul-Bağcılar'da kurulu fabrika-da, Baktem Lojistik adlı taşeron firma bünyesinde çalışıyordum.

İşe girdiğim andan itibaren haksızlığa maruz kaldığımızı anladım. İşe girerken “bir kaç ay çalışır sendika üyesi olursun” demişlerdi; bunun bir kandırmaca olduğu ortaya çıktı. Çünkü bir senelik elemanlar hala düşük ücretle sendika hakkından mahrum çalışıyordu.

Bir kaç ay taşeron işçileri olarak sendikal çalışma yürüttük; elbirliği ve fikir ortaklığına vardık. Ve işkolumuzun değişmesi için bilirkişi raporu istedik. Bilirkişi raporunun gelmesi 6 ayı buldu. Bilirkişi, çalıştığımız bölümün farklı bir işkolu olmadığı, metal işkoluna girdiği yönünde rapor verdi. Artık taşeron işçisi değiliz.

2018 yılı Mart ayının 19'unda sendika üyeliğine başvuru yaptık, 20'sinde sendika üyeliğimiz kabul edildi.

Ay sonunu beklemeye başladık. Ay sonu geldiğinde ücretlerin sendika ücreti olarak yatmadığını gördük. Bunun üzerine alacak davası için tüm taşeron işçileri birleşip bir avukata vekalet verdik. Alacak davası açıldı ilk olarak. Sonra arabulucu süreci başladı.

Arabulucu ve avukatımız fabrika-patron temsilcisi buluştular. Fakat fabrika-patron temsilcisi, sendika üyeliğimizi kabul etmedi.

Ve 31 Temmuz günü 8 işçi olarak işimize son verildi.

1 Ağustos günü taşeron işçileri olarak kendi inisiyatifimizi kullanarak direnişe başladık. Kendi hakkımızı aramak için, işten atılmanın böyle ucuz ve kolay olmadığını göstermek için, işyeri önünde kendimizden aldığımız güçle eyleme başlamış bulunuyoruz.

Paksan işçisi

KHK mağduru Kenan Güngördü direniyor

Zeytinburnu Belediye'sinden işten atılan Kenan Güngördü, 4 Ağustos günü belediye önünde basın açıklaması yaptı. KHK'larla yapılan “taşeron işçi düzenlemesi”, binlerce taşeron işçinin işten atılmasına neden olmuştu. Kenan Güngördü, 120 gün aşkın bir süredir belediye önünde “işimi geri istiyorum” talebiyle direnişini sürdürüyor.

PDD'nin de içinde bulunduğu eylem, sloganlarla başladı. Kenan Güngördü burada yaptığı konuşmada, OHAL ve KHK sürecini teşhir etti. AKP “OHAL'i kaldırdık” dese de OHAL'in kalkmadığını, tek adam diktatörlüğünün devam ettiğini belirtti. Güngördü, “KHK'larla haksız yere işten atıldım, benim gibi binlerce kamu emekçisi haksız yere işten atıldı. İşimi geri alana kadar da direnişimi sürdüreceğim” dedi.

Eyleme katılan HDP milletvekili Hüda Kaya, yaptığı konuşmada iş cinayetlerine dikkat çekti. Ardından KESK İstanbul Şubeler Platformu her cumartesi bir alanda basın açıklaması yaptıklarını, KHK'larla haksız yere işten atılanlar işlerine geri dönene kadar mücadeleyi sürdüreceklerini belirtti.

Ardından, sendikalaştıkları için işten atılan ve direnişte olan Paksan işçileri adına Uğur İlter söz aldı. İlter, “sendikal olduğumuzdan dolayı işten atıldık” dedi. Ardından “fabrika üretime ara verdiği için biz de direnişimize ara vermek zorunda kaldık” sözleriyle konuşmasını sonlandırdı.

Direnişçi Kenan Güngördü'nün annesi de söz alarak emekçi bir aile olduklarını, oğlunun bir suçu olmadığını belirtti ve “başkan oğlumu işten attı, ama suçunun ne olduğunu söylemiyor” diyerek isyanını dile getirdi.

Basın açıklaması “KHK'lar Gidecek Biz Kalacağız”, “Direne Direne Kazanacağız” sloganlarıyla sonlandırıldı.

10 Ekim Ankara Katliamı'nda asıl failler yargılanmadı

10 Ekim Ankara Katliamı davası, 31 Temmuz-1 Ağustos günlerinde yapılan duruşmalarla karara bağlandı. Kararda, katliamın faillerine yüksek düzeylerde cezalar verildi. Mahkeme 9 katili 101 kez ağırlaştırılmış müebbet cezası ve 10 bin 557 yıl hapis cezasına çarptırdı. 5 sanığa örgüt üyeliğinden 12 yıl, 4 sanığa 7.5 yıl, bir sanığa da yöneticilik suçundan 18 yıl hapis cezası verildi. Firari sanıkların da dosyası ayrıldı.

Verilen cezalar, TC tarihinde bir dava-da verilen en büyük hapis cezası olarak kayıtlara geçti. Ancak bu, bir kazanım ya da “adaletin yerini bulması” değildi. Cezaların yüksek olmasının nedeni, alelacele davayı kapatma çabasıydı. Katliamın arka planındaki, gerçek sorumlular ise perdelendi, gözlerden gizlendi.

Katliamın arkasında İŞİD vardı

10 Ekim 2015 günü, Ankara'da sendika konfederasyonları tarafından düzenlenen mitingin başlamasından hemen önce, Ankara tren garının önünde canlı bomba katliamı gerçekleştirildi. İki İŞİD'çinin gerçekleştirdiği saldırıda, 103 kişi hayatını kaybetti, yüzlerce insan yaralandı.

Saldırıya dönük iddianame katliamdan 9 ay sonra, 13 Temmuz 2016'da kabul edildi. 36 kişi (17'si firari, 19'u tutuklu) hakkında dava açıldı; iddianamede saldırının İŞİD tarafından gerçekleştirildiği ortaya kondu. Ve iddianamede katillerin, Temmuz 2015'te gerçekleşen ve 33 kişinin öldürüldüğü Suroç katliamının da failleri olduğu belirtildi.

Davanın ilk duruşması, 7 Kasım 2016'da, katliamdan bir yıl sonra Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı.

Katliamı kapatma çabası

10 Ekim Ankara Gar Katliamı, son derece önemli bir süreçte belirleyici rol oynayan bir saldırı olmuştu. **Sendika konfederasyonlarının düzenlediği bir mitinge gerçekleştirilen bu saldırı, hem kitleler üzerinde derin bir iz bıraktı, hem de ülkenin siyasetinde yeni bir dönemin başlangıcı oldu.**

Ve salt bu neden bile, onun aydınlatılması, arkasındaki güçlerin açığa çıkartılması yönüyle büyük bir önem taşıyordu. Ama titizlikle örtbas edildi, tetikçilerin arkasındaki asıl güçler gizlendi, apaçık ortada olan örgütlenme yok sayıldı, sadece katliam değil yargı aşaması da tartışmalı hale geldi.

Her şey bir yana, 10 Ekim Katliamı davası “insanlığa karşı suç” olarak ele alınmalı iken bu yapılmadı, herhangi bir dava olarak yürütüldü.

Daha mahkeme açılmadan önce, soruşturma süreci son derece baştan savma ve özensiz

yürütülerek iddianame hazırlandı. Hukuken iddianame niteliği taşımayan bu metin, yargılamanın temeli oldu.

Mahkeme boyunca avukatların zorlamasıyla yürütülen “delil toplama” süreçlerinin tümü, her kademededen devlet görevlilerinin katliama dair sorumluluklarını ortaya koydu. Ancak toplanan bu deliller ve ortaya çıkan bilgiler (mesela katillerin telefonlarının katliam öncesinde dinlendiği tespit edildi, ancak telefon tapeleri dosyaya konmadı) takip edilmedi, değerlendirilmedi, sonuca bağlanmadı. Mülkiye müfettişlerinin raporlarının sadece çok küçük bir bölümü dosyaya kondu; **bu raporlardaki kamu görevlilerinin sorumluluğuna ilişkin somut deliller (mesela katliamın sorumlularından İlhami Balı'nın doğrudan kamu görevlileri ve sınırdaki askerlerle görüşmeler yaptığı tespit edildi) dikkate alınmadı.**

İki yıl boyunca “soruşturmanın genişletilmesi” talepleri reddedildi, “firari sanıklar” yok sayılarak mütalaa hazırlandı. Mütalaa yönetici olarak ceza alması gereken kimi katiller, örgüt üyesi olarak belirlendi. “Firari sanıklar” hakkında yakalama kararı olmasına rağmen, yakalanmadı. İŞİD'in para trafiğini ortaya çıkarmak için Gaziantep'teki kuyumcular konusunda araştırma yapılmadı. Canlı bomba

Yunus Emre Alagöz ile birlikte operasyonlarda öldürülen kişilerin UYAP kayıtları gizlendi. **Katillerin Suriye-Irak-Türkiye arasında çeşitli defalar sınır geçişi gerçekleştirdiği, cihatçı çetelerin kampalarında kaldıkları vb. bağlar ortaya çıkmış olması-na rağmen, bu konunun üzerine gidilmedi.**

Toplamda, avukatların büyük çabalarıyla hazırlanan yüzlerce sayfalık raporlar, yazışmalar ve belgeler, Antep'teki her kademededen mülki ve idari amirin, sınır güvenliğinden sorumlu amirlerin, istihbaratın; yanısıra Ankara Valiliği, Emniyet Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığı'nın yaşanan olayda sorumluluğu, ihmali vb. bulunduğunu ortaya koyuyor. Buna rağmen dava, hakkında soruşturma açılmış bulunan 36 kişi üzerinden yürütüldü; devlete uzanan bütün yollar ısrarla gözlerden gizlendi. **Devletin fiziki ve teknik takibi altında olan bu kişilerin, devletin bilgisi dışında bu katliamı gerçekleştirmesi mümkün değildi; bu konu mahkeme tarafından ısrarla yoksayıldı.**

Katillerin duruşmalardaki pervasızlığı

Duruşma süreçlerinin bir başka çarpıcı yönü, yargılanan katillerin mahkemelerdeki saldırgan tutumları oldu. **Katiller kimi zaman ailelere hakaret ettiler, sözlü tacizde bulundular, kimi zaman avukatları ya da kurumları hedef gösterdiler, tehdit ettiler.** Kimi zaman da doğrudan mahkeme heyetine seslenerek, “Allah'ı öfkelenndirmeyin” sözleriyle tehdit ettiler. Katillerin avukatları bile, mağdur ailelerine dönerek “herkes haddini bilsin” diye bağırdı.

Ve katillerin bu pervasız tutumları karşısında mağdur aileleri tepki gösterdiğinde, heyet aileleri uyardı ama sanıklara dönük uyarıda bile bulunmadı.

Salt bu tablo bile, davanın göstermelik biçimde yürütüldüğünü ortaya koyuyor. Verilen cezalar elbette çok ağır. Ancak **gerçek suçlular ortaya çıkarılmadığında, katliam günü ve öncesinde olayla bağlantılı devlet kadroları yargılanmadığında, Türkiye genelinde İŞİD örgütlenmesine gerçek darbeler vurulmadığında, bu cezalar “kurban” sunmanın ötesinde bir anlam taşıyor.**

Çağdaş Büyükbaş serbest bırakılsın!

Proleter Devrimci Duruş dergisi sahibi ve eski yazı işleri müdürü Çağdaş Büyükbaş, 11 Ağustos 2017 tarihinden buyana tutsak...

Çağdaş Büyükbaş, dergide çıkan yazılardan dolayı 1 yıl 10 ay ceza almış, 11 Ağustos 2017'de tutuklanarak Silivri Cezaevi'ne götürülmüştü. Kalan cezasının 1 yılın altına düştüğü Ocak ayından itibaren de serbest bırakılması gerekiyordu. Bu yönde yapılan başvurular reddedildi. Çağdaş'ın içeride kaldığı dönemde de “siyasi faaliyetlerini sürdürdüğü” söylenerek, bu haktan yararlanamayacağı bildirildi. Gerekçe olarak da “hangi koşu kalmak istiyorsun” sorusuna, Çağdaş'ın “siyasi koşu” cevabı vermesi gösterildi.

Çağdaş Büyükbaş, zaten siyasi bir derginin sahibi

ve yazışları müdürüydü. Tutuklanma nedeni de, Kürt halkına yönelik baskı ve şiddeti konu alan yazılardı. Bunlardan dolayı “terör örgütü propagandası yapmak”, “halkı kin ve nefrete tahrik etmek” gibi iddialarla yargılandı ve ardından ceza verilerek hapse atıldı. Bu iddialarla yargılanan, üstelik devrimci bir yayın organının yazışları müdürlüğünü üstlenen bir kişinin, siyasi koşu kalmaması doğaldır, dahası siyasi bir haktır.

Çağdaş Büyükbaş Serbest Bırakılsın!
Zindanlar Yıkılsın Tutsaklara Özgürlük!

İşsizlik ve yoksulluk artıyor KRİZİN FATURASINI ÇIKARANLAR ÖDESİN!

Krizin ayak sesleri duyulur duyulmaz, patronların ilk yaptıkları şey, işçi kıyımı oldu. Başta tekstil olmak üzere hemen her sektörden işçi çıkarmalar başladı. Bunların özellikle sendikalaşmanın olduğu yerlerde yaşanması dikkat çekicidir. Ve önümüzdeki günlerde daha da artacağı anlaşılmaktadır.

Kriz, sadece işçi kıyımı olarak değil, onunla bağlantılı bir şekilde yoksulluk ve açlık olarak karşımıza çıkıyor. Krizle birlikte hükümetler, temel ihtiyaç maddelerine zam yaparlar. AKP hükümeti de böyle yaptı. Doğalgaza, elektriğe, benzine zam geldi. Bu, iğneden ipliğe her şeyin zamlanması demektir. Öyle de oldu. Ekmekten yumurtaya, soğandan patatese her şeyin fiyatı arttı. Ki bunlar yoksulların temel gıda maddeleridir.

Her şey zamlanırken, ücretler yerinde sayıyor. Örneğin **yılın başında belirlenen asgari ücretin alım gücü, ilk 6 ay içinde yarı yarıya azalmış durumda.** 2018'in ilk ayında asgari ücretle 427 dolar alınabilirken, 1 doların 6 TL'yi geçtiği Ağustos ayında, asgari ücretle 250 dolar alınabiliyor.

Kısacası daha krizin adı duyulduğunda, işçi-emekçi kesimler onun ağır faturası ile karşı karşıya kaldılar. Hayat pahalılığını çarşı-pazarda somut olarak yaşadılar, yaşıyorlar...

Krizi fırsata dönüştürenler hep patronlardır

Kriz, kapitalist sistemin kaçınılmaz sonucudur. Kapitalizmde planlı ekonomi yoktur. İhtiyaca göre üretim yapılmaz. Bu durum "üretim anarşisi"ni yaratır. Her burjuva "daha fazla kar" güdüsüyle kar getirecek alana yönelir. Pazarların emeğinden çok fazla üretim gerçekleşir. Bir yanda stoklar dolup taşar, diğer yanda kitlelerin alım gücü azalır. Mallar ellerinde patlar. Ve kriz başlar...

Bu kez de "krizi fırsata çevirme" yollarını ararlar. Krizin müsebbibi kendileri olduğu halde, faturayı işçi-emekçilere keserler. Krizden çıkış yöntemi olarak, "maliyetleri azaltmak"la işe başlarlar. "Maliyetleri azaltmak" daha az işçiye daha düşük ücret vererek daha fazla ürün elde etmektir. İşçi kıyımı, ücretlerin dondurulması veya düşürülmesi, emeklilerin parasının kesilmesi, "işsizlik fonu"na el koyulması vb. ilk yaptıkları şeylerdir.

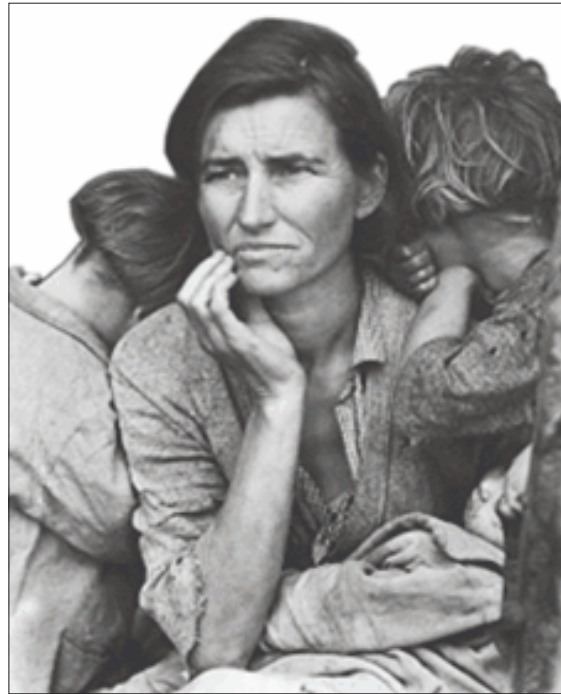
Erdoğan'ın Ağustos ayı başında açıkladığı "100 günlük program"da olsun, sonrasında krize "çözüm" arayışlarında olsun, söyledikleri şey aynıdır: Borçların yapılandırılması, teşvikler, vergi kolaylığı, imar affı vb... Bunları nasıl yapacaklar?

Bir kez daha patronların zararlarını hazineye karşılayarak ve "işsizler fonu"ndan peşkeş çekerek... Asgari ücretliden bile vergi alan devlet, birçok şirketin vergi borcunu şimdiden sildi.

Bu programların "çözüm" yollarının hiçbirinde, işçinin yarı yarıya düşen asgari ücretini yükseltmek yoktur. Temel ihtiyaç maddelerinden alınan vergileri kaldırmak yoktur. Patronlara işçi

Bir kez daha patronların zararları, işçi-emekçilerden kesilen vergilerden oluşan bütçeden, "fon"lardan karşılanacak; "maliyetleri kısma" adına işçi kıyımı yapılacak, ücretler düşürülecek... Elbette bu bir kader değil! Bu döngüyü değiştirmek mümkün!

Krizin faturasını ödemeyi reddedelim! "Krizi çıkaranlar kimse, faturayı da onlar ödesin" diyelim!..

çıkarma yasağı yoktur. Sağlık harcamalarını bile karşılayamayan emeklilerin maaşlarını arttırmak yoktur!

Aksine Erdoğan, müjde verir gibi diyor ki, "1000 TL'nin altında emekli maaşı kalmayacak!" Seçim öncesi "1000 TL altında alan emekli yok" derken ve emekli maaşlarının asgari ücret seviyesine çıkarılacağı sözü verilmişken, şimdi emeklilere "1000 TL" reva görülüyor! Dahası, bayram arifesinde bazı emeklilerin parasının yatırılmadığı, bayramdan sonra alabilecekleri söyleniyor. Kimi işyerlerinde işçiler aylardır ücretlerini alamıyor.

Krizin ilk faturası: İşsizlik

"İşçi sınıfının düşünler tabakası ve yedek sanayi ordusu ne kadar yoğun olursa, yoksulluk da o kadar yoğun ve yaygın olur" diyor Marks. Bu, kapitalizmin genel yasasıdır. İşsizlerin çokluğu, burjuvaziye, işçi ücretlerini alabildiğine düşürme, çalışma koşullarını ağırlaştırma zemini sunar. Kriz dönemlerinde ise işsizlik adeta çılgılaşır, bu da daha az ücretle daha yoğun sömürü demektir.

Son yıllarda zaten **işsizlik 6 milyon civarına çıkmıştı. Tekstil, inşaat gibi sektörlerde işten çıkarmalar artmıştı. Krizle birlikte buna metal dahil hemen tüm işkolları eklendi.**

Almanya'nın ünlü Der Spiegel dergisi 3 Ağustos 2018 tarihli sayısında "Türkiye'de otomotiv endüstrisi çöküyor" başlıklı bir haber yayınladı. Haberde, "Temmuz ayında başta binek otomobiller olmak üzere, orta ve küçük taşıtlardaki satışlarda bir çöküş

yaşanıyor" diyor. Bunu da "önceki yıl ile kıyaslandığında, otomobil satışlarında yüzde 36 oranında gerileme yaşandığı" ile açıklıyor. Toplam ruhsatlı araç satışlarında ise düşüşün yüzde 39 oranında olduğu belirtiliyor.

Krizle birlikte genel olarak harcamalarda azalma olur. Özellikle ev, araba gibi büyük kalemlerde alışlar durma noktasına gelir.

AKP döneminin neredeyse tek gelişen sektörü olan inşaat, zaten uzun bir süredir sallantıdaydı. Evlerin satılmadığı, satılan evlerin kredilerinde ödeme güçlükleri çekildiği biliniyordu. O yüzden lüks dairelerde indirim gittiler, inşaat firmaları düşük faizle kredi vermeye başladı vb... Ama bu yöntemler de şişen inşaat sektörünü kurtarmaya yetmedi. Aksine krizle birlikte ev satışlarındaki durma eğrisi yükselcek ve batık krediler artacaktır. Bu da bankaların iflasını getirecektir.

Şimdi buna otomobil de eklendi. Otomobil sektöründeki bir çöküş, metal işkolunda binlerce kişinin işsiz kalması anlamına geliyor. Ve bu tehlike, bugün somut bir durum olarak karşımızdadır.

Krizin faturasını ödemeyelim!

Kısacası bir kez daha patronların zararları, işçi-emekçilerden kesilen vergilerden oluşan bütçeden, "fon"lardan karşılanacak; "maliyetleri kısma" adına işçi kıyımı yapılacak, ücretler düşürülecek...

Böylece krizden yine büyük patronlar vurgun vurarak çıkacak! Daha fazla yoksullaşan, sefaletle sürüklenen işçi-emekçiler olacak!

Elbette bu bir kader değil! Bu döngüyü değiştirmek mümkün!

Krizin faturasını ödemeyi reddedelim! "Krizi çıkaranlar kimse, faturayı da onlar ödesin" diyelim!..

Madem ki, burjuvazi krizi fırsata çevirmenin yollarını arıyor; biz de mücadeleyi yükselterek hem bu yolu tıkayabilir, hem de krizi kendi lehimize değerlendirebiliriz. Çünkü kriz dönemleri bıçağın kemiğe dayandığı değil, deldiği ve işsizliğin-yoksulluğun kitleselleştiği dönemlerdir. Krizden etkilenen milyonlarca kişi ayağa kalktığında, karşısında hiçbir güç duramaz!

Böyle bir dönemde devrimci-demokrat sendikalar ve öncü işçilere çok önemli görevler düştüğü açıktır. Çünkü patronların en büyük yardımcısı, yine sarı sendikalar ve sendika ağaları olacaktır. Buna izin vermemek için, **devrimci işçilerin ve sendikacıların inisiyatifi ele almaları, birleşik mücadeleyi örmeleri gerekir. Artık çağrı yapmaktan öteye geçmeli, somut eylemler üzerinde durulmalıdır.**

Kapitalizmin yarattığı acıları, sıkıntıları çekmek zorunda değiliz! İnsanlığı felakete sürükleyen kapitalist sisteme karşı, sınıfsız-sömürsüz-savaşsız bir dünya istemini daha güçlü haykırılım ve kavgayı büyütelim!

Suriye’de cihatçılara karşı savaş artık sona doğru ilerliyor. Elbette daha kanlı çarpışmalar, keskin pazar-lıklar, emperyalistlerin “yer kapma” mücadeleleri ve Suriye’nin geleceğine dair pek çok belirsizlik mevcut. Ama savaşın sonuna ilişkin kesinleşmiş unsurlar da var.

Mesela **“Esad gitsin” üzerinden başlatılan Suriye savaşı, Esad’ın konumunun güçlenmesiyle, ABD’nin bu savaşı kaybetmesiyle sonuçlanıyor**. Mesela, Suriye’yi işgal planları hazırlayan İsrail, artık “acaba Golan’ı elimde tutabilecek miyim” sorusuna cevap arıyor. Rusya ve İran artık Suriye toprakları üzerinde hak sahibi; Çin de “12’ye 5 kala” savaşın-da yer alabilecek için harekete geçmiş durumda. ABD artık Ortadoğu’da eski gücü ve etkisinin önemli bir kısmını yitirmiş olduğunu gizleyemiyor. Ve ABD tarafından üretilen radikal İslamcı-cihatçı çeteler, Ortadoğu topraklarında bile karşılık bulamadan, kök salamadan çekilmek zorunda kalıyorlar.

Rojava’nın statüsü ve Suriye hükümeti ile ilişkisi, Türkiye’nin işgal ettiği topraklardan nasıl ve hangi koşullarda çekileceği, ABD üslerinin ne olacağı gibi sorular şimdilik belirsizliğini koruyor. Ancak bu konular hem nihai sonucu değiştirmiyor, hem de aslında birçok noktada yeterince veri birikti.

Güneydeki zafer hızlı geldi

Suriye Ordusu’nun Nisan-Mayıs aylarında, Doğu Guta’yı cihatçılardan temizlemesi, önemli bir dönüm noktasıydı. Başkent Şam’ın kenar mahallesi olan Doğu Guta, hem Şam’a dönük cihatçı saldırılarının merkezi konumundaydı, hem de yoğun sivil yerleşimi-nin olması, oraya bir temizleme hareketını fazlasıyla zorlaştırıyordu.

Ardından 18 Haziran’da güneydeki kentlerden Dera’ya dönük “temizlik operasyonu” başlatıldı. 1 Temmuz’daki Dera artık Suriye devletin kontrolü altın-daydı. Dera, Mart 2011’de Suriye’de hükümet karşıtı hareketin fitilinin ilk ateşlendiği, ilk gösterinin yapıldığı kenti. Bu nedenle buradaki zafer, Suriye hükümeti-ne sadece askeri değil, siyasi-psikolojik üstünlük de sağlıyordu.

Ağustos’a gelindiğinde, Süveyda ve Kuneytra bölgelerindeki cihatçı çeteler tamamen yokedilmişti. Böylece **Suriye Ordusu, Ürdün sınırının tamamını kontrol altına almış oldu**.

Bu bölgelerde bulunan cihatçıların önemli bir kısmı teslim olmuş ya da saf değiştirmiştir. Kalanlar ise, ağır silahlarını bırakıp, hafif silahlarını yanlarına alarak İdlib’e geçtiler.

Cihatçıların gittikleri bir başka bölge ise, Suriye’nin güneydoğusunda kalan ve ABD’nin elinde bulunan El Tanf oldu. ABD’nin El Tanf’ta kurduğu askeri üs, cihat-çı çeteler için bir sığınağa dönüştü. Cihatçı çeteler ile ABD arasındaki ilişkinin açık bir simgesi oldu bu alan.

Bu süreçte, savaşın seyrini ortaya koyan en çarpıcı gelişme, **22 Temmuz günü, ABD’nin isteği ve İsrail’in operasyonu ile Beyaz Miğferler adlı İŞİD’çi örgütün Suriye’den “tahliye” edilmesi**ydi. Beyaz Miğferler 2013’te, İngiliz bir istihbaratçı tarafından, ABD’nin yönetiminde, İstanbul’da kurulmuştu. 3 bin kadar kadrosu Türkiye’de eğitildi. Görevi, Esat karşıtı propaganda faaliyeti yürütmekti. Suriye’nin “kimya-sal silah” kullandığı, yüzlerce sivil katlettiği yolunda yaptıkları haberler ve çektikleri görüntülerin sonradan yalan olduğu ortaya çıkmıştı. Ama ABD cephesinin Suriye’ye dönük saldırılarında bahane olarak kulla-nıldı. ABD, Kanada, Danimarka, Hollanda, Almanya,

Yeni Zelanda gibi çok sayıda ülke, Beyaz Miğferler’in finansörlü-ğünü yaptılar. Bu örgüte gönderilen yardımın top-lamda 33 milyar dolara ulaştığı tahmin ediliyor. Maddi-manevi desteğin çarpıcı göstergelerinden biri de, bu propaganda örgü-tüne Oscar ödülü verilmesi oldu.

Cihatçıların güney cephesinin çökmesi, bu örgü-tün alanda sıkışmasına neden oldu. Ve **ABD-İsrail ortaklığı, kendileri için çok faydalı olan bu çeteyi, savaş alanının dışına çekmek zorunda kaldı**. Beyaz Miğferler’in tahliyesi, Suriye’nin bu savaşı kazanmakta olduğunu en çarpıcı göstergelerinden biriydi.

İdlib’de “son” savaş

Suriye’de Türkiye’nin işgal ettiği, Kürtlerin sava-şarak ele geçirdiği, ABD’nin askeri üs kurarak kontrol altında tuttuğu bölgeler var elbette ve bunların her biri Suriye hükümeti açısından önemli sorunlar. Ancak öncelik, cihatçıların temizlenmesinde. Ve Suriye’de cihatçıların elinde kalan son kale İdlib.

Bu savaşın çok sert, çok zorlu geçeceği bilini-yor. Öncelikle, **diğer kentlerde savaşta yenilen ve hükümete tabi olmak istemeyen cihatçı çeteler, silahları ile birlikte İdlib’e taşınmıştı**. Şimdi ise İdlib son nokta; yenildikleri koşulları edebilecekleri başka bir bölge kalmadı. Bu gerçek, İdlib savaşını çeteler açısından “ölüm-kalım savaşı”na çeviriyor.

Ayrıca buradaki çetelerin hükümete tabi olma, “teslim olma” gibi bir seçeneği de yok. Çünkü diğer bölgelerdeki cihatçılar, sonuçta Suriyeliydiler. Kendi topraklarında değişen koşullara uyum sağlamakla yetindiler. İdlib’deki cihatçıların ezici çoğunluğu Çin, Rusya, Avrupa, Afrika gibi başka ülkelerden-kıtalar-dan gelen teröristler. Teslim oldukları koşulda, kendi ülkelerine iadeleri ve burada ceza almaları sözkö-nusu olacak. Bu ihtimal de onların İdlib’de kalmaya daha istekli, verecekleri savaşın daha kararlı olmasını getiriyor.

Üstelik Rusya ve Suriye de, İdlib’deki cihatçılarla anlaşma-uzlaşma yolunu gündeme almıyorlar. Çünkü İdlib’in önemli bir bölümünde HTŞ (Heyet Tahrir el Şam) gibi, terör listesinde olan ve uzlaşma dışı bırakı-lan çeteler var. Yanı sıra, diğer bölgelerden gelmiş ve “uzlaşma”yı ihanet olarak gören çeteler de burada oldukça etkin. Yani İdlib’deki çeteler, genel olarak savaşı sonuna kadar sürdürmeyi planlayan çeteler.

Tüm bu unsurlar, İdlib savaşının diğer tüm çarpış-malardan daha sert ve kanlı geçeceğini gösteriyor. Ancak Suriye devleti de, Rusya ve İran da, bu sava-şın gereklerine göre hazırlıklarını yapıyorlar.

Her şey bir yana, savaşın geldiği aşama-da, Suriye topraklarında bir cihatçı odağının varlığını sürdürmesi “kabul edilemez” olarak ele alınıyor. Bu odağın varlığı, siyaseten Suriye’nin “zafer”ini gölgeliyor, tartışmalı hale getiriyor, gelecek açısından yeni bir savaş-ış-gal dinamiğini gündemde ve sıcak tutuyor.

Suriye, Rusya ve İran, son aylarda elde ettikleri zaferlerden sonra, bunu yapabi-lecek güç ve üstünlüğe sahip olduklarını görüyorlar. Psikolojik üstünlük 2015’e kadar cihatçıların elindeyken, 2016’dan itibaren Suriye devletine geçmiş durumda. Ve bu

Suriye savaşında sona doğru...

tablo o kadar açık, **zaferin kazanılması beklentisi o kadar yüksek ki, Çin bu savaşta yer almak, asker göndermek istediğini bildiriyor**. Bu, Çin’in ilk defa dünyanın başka bir bölgesindeki savaşa dahil olma-sıdır. Keza **YPG-DSG güçleri de İdlib savaşında Suriye Ordusu ile birlikte savaşmak istediklerini ifade ediyorlar**. Kazanılacağı belli olan savaşta, hem kendilerine alan açmak, hem de Suriye ile sürdürdük-leri müzakerelerde avantaj edinmek istiyorlar.

Suriye hükümeti, “ne zaman işgal edilmiş olursa olsun”, “Suriye topraklarının tamamını” geri alacağını duyurarak, savaşta kazanacaklarına olan inancını net biçimde ifade ediyor. “Ne zaman işgal edilmiş olursa olsun” ifadesi, Türkiye’nin Afrin ve Cerablus’taki var-lığının yanısıra, ABD askeri üslerini ve hatta İsrail’in elindeki Golan Tepelerini de kapsıyor.

İdlib’de, Rusya açısından tartışması öz nem taşı-yan bir unsur daha var. **Rusya’nın Hmeymim’deki askeri üssü, İdlib’deki cihatçıların saldırı menzilin-de**. Cihatçılar Rus üssüne çeşitli biçimlerde saldırılar düzenleyebiliyorlar. Bu nedenle Rusya, kendi alanını korumak amacıyla da İdlib’in temizlenmesini vazgeçil-mez görüyor. Farklı bölgelerden cihatçıların sevke-dilmesiyle yaklaşık 100 bin savaşçının toplandığı, 2 milyonu aşan nüfusuyla ciddi bir odağa dönüşen İdlib’in kontrol altına alınması, zor ama zorunlu bir durum oluşturuyor.

İdlib’te AKP’nin işgal hesapları

İdlib savaşında en önemli sorun ise, AKP hükü-metinin tutumu. Suriye’deki cihatçı çetelerin tümü, destek aldıkları bir komşu devlet ya da doğrudan ABD askeri üssü olmasının avantajını kullanarak savaşılar bugüne kadar. Kalamun Lübnan’dan, Dera ve Ku-neytra Ürdün ve İsrail’den besleniyordu. Bu ülkelerin desteğinin kesildiği noktada, Suriye ve Rusya’nın ci-hatçıları yenmesi ve kenti ele geçirmesi kolaylaşmıştı.

Rakka ve Deyr ez Zor’da, savaşın bir aşamasında Suriye Ordusu’nun yak-laşması üzerine, ABD’nin talimatıyla cihatçı çeteler çekilmiş, bölgeyi DSG’ye bırakmışlardı. İdlib’de ise, cihatçıların arkasında AKP hükümeti var.

Mesela İdlib ope-rasyonu için koşullar son derece uygun olmasına rağmen, Türkiye’nin itirazları nedeniyle bunu geciktiriyorlar. Erdoğan, Putin ile her görüşmesinde İdlib saldırısını önlemek için çabılıyor.

Aslında AKP, güneydeki savaşın bu kadar erken biteceğini beklemiyordu. ABD ile Menbiç konusun-da belli bir yol aldıktan sonra İdlib’e sıra gelmesini planlıyordu. 11 Temmuz’daki NATO zirvesi sırasında Trump’un etrafında dolanıp bu konuda bir söz almak

Cihatçıların Suriye’de etkin olduğu dönemde, İdlib’deki Türkiye varlığı, Rusya ve Suriye için gerekli hale gelmişti. Keza **Türkiye’yi ABD’den uzaklaştır-ma amacıyla da, Suriye topraklarında Türkiye’ye çeşitli tavizler verilmişti**. Afrin, Cerablus işgalleri, Türkiye ile yapılan pazarlıkların sonucuydu. Ancak o süreçlerde bile, AKP hükümeti Suriye’nin ya da Rusya’nın karşı çıktığı adımlar atmaya, “güvenil-mez ortak” pozisyonunu sürdürmeye devam etti. Ve geline aşamada, Türkiye’nin İdlib’deki varlığı artık gereksizleşmeye başladı.

AKP hükümetinin Suriye politikası, savaş orta-mını fırsata çevirerek, Suriye’den toprak koparmak oldu. Rusya ile ABD arasında oynadığı ayak oyunları sayesinde pazarlık gücünü artırarak Suriye’de elde ettiği toprakları “işgal-ilhak” politikası izlemeye çalıştı. Cerablus’ta, Afrin’de kaymakam atamak, PTT şubesi kurmak, El Bab’da Suriyelilere kimlik belgesi ver-mek gibi, siyasal önemi büyük adımlar attı. İdlib’deki konumu ise Astana sürecinde belirlenen çerçevenin ötesine geçti. Astana toplantılarında İdlib için konulan hedef, başta El Nusra olmak üzere bölgedeki çete-lerin temizlenmesi, etkisizleştirilmesi idi. Ancak **AKP hükümeti çetelerin birleşmesini, ismini değiştir-mesini sağlayarak Suriye ve Rusya’yı “kandıрма-ya”, üstelik de bölgede kalıcılaşmaya çalıştı**.

Bu koşullarda Rusya ve İran çeşitli defalar AKP hükümetine “Astana koşullarına uyması” çağrısı yaptı. Hatta Suriye BM Daimi Temsilcisi Caferi, 31 Temmuz günü yaptığı açıklamada, Suriye hükü-metinin Türkiye’nin işgalindeki tüm toprakları geri alma hakkına sahip olduğunu; Türkiye’nin Suriye’nin bağımsızlığını defalarca ihlal ettiğini; İdlib’deki ça-tışmasızlık bölgesiyle ilgili taahhütlerine uymadığını; tıpkı Osmanlı’yı kovdukları gibi Türkiye’yi de kovmayı bileceklerini söyledi.

Açık ki, **Suriye, Rusya ve İran, Türkiye’nin**

Suriye topraklarındaki varlığını istemiyorlar. Ancak AKP hükümeti-nin her fırsatta ABD ile işbirliği yapma çabasını daha tehlikeli buluyor; bir NATO ülkesinin kendilerinin yanında görünmesini önemsiyor-lar; bu nedenle şimdilik Türkiye’yi karşılarına alacak adımlara girişmi-yorlar.

Mesela İdlib ope-rasyonu için koşullar son derece uygun olmasına rağmen, Türkiye’nin itirazları nedeniyle bunu geciktiriyorlar. Erdoğan, Putin ile her görüşmesinde İdlib saldırısını önlemek için çabılıyor. Aslında AKP, güneydeki savaşın bu kadar erken biteceğini beklemiyordu. ABD ile Menbiç konusun-da belli bir yol aldıktan sonra İdlib’e sıra gelmesini planlıyordu. 11 Temmuz’daki NATO zirvesi sırasında Trump’un etrafında dolanıp bu konuda bir söz almak

için epeyce uğraştı. Eğer ABD ile Menbiç anlaşmasını göstermelik olmaktan çıkar-mayı başar-mış olsaydı,

Türkiye’yi kuzeyden söküp atmak daha zor olurdu.

Bu kadar yoğun ısrarlar üzerine Rusya, Türkiye’ye 7 Eylül’e kadar süre tanıdı. 7 Eylül günü İstanbul’da Almanya, Rusya, Fransa ve Türkiye’nin katılımıyla bir toplantı düzenlenecek. Rusya 7 Eylül’e kadar Türkiye’nin İdlib’deki cihatçıları kontrol altına alması, silah bırakmaya ikna etmesi vb. adımlar bekliyor. AKP’nin beklentisi ise, Almanya ve Fransa’nın da oturacağı masaya “mülteci sorununu” koymak ve AB ile her sıkıştığında joker olarak kullandığı bu konu üzerinden İdlib saldırısını geciktirici bir karar alınması-nı sağlamak.

Suriye PYD ile masaya oturdu

Suriye’de savaşın başladığı dönemde Kürt hare-keti, savaşan tarafların dışında duran, kendi bölgesini savunan ve İŞİD’e karşı savaşan bir tutum almıştı. 2014’teki Kobane direnişinin ardından, 2015 bahar aylarında ABD’nin desteği ile Tel Abyad’ı ele geçirip Rojava’nın iki kantonunu birleştirdikten sonra durum değişti. PYD, Suriye ve Rusya’yı karşısına almama çabasını sürdürdü; ancak ABD ile de açık işbirliğine başladı.

O günden bugüne ABD, Kürt hareketine ve Kürtlerin öncülüğündeki DSG’ye askeri malzeme ve para yardımı yaptı. Karşılığında ABD’nin ön aç-masıyla YPG, sınırlarını genişletti; Rakka ve Deyr ez Zor’u ele geçirdi. Bu arada, YPG ve DSG’nin kontrol altına aldığı alanlarda, en az 25 ABD askeri üssü kuruldu.

ABD ile Kürt hareketi arasındaki bu ilişki sorunsuz ilerlemedi elbette. ABD’nin AKP ile işbirliği yapmak istediği her aşamada, Kürt hareketi bir geri adım atmaya zorlandı. Afrin işgaline göz yumulması, Kürt hareketi açısından en önemli tavizlerden biriydi. Son olarak 24 Haziran seçimleri öncesinde, ABD’nin Men-biç tavizi ve YPG’nin “Fırat’ın doğusu”na çekileceğini garanti etmesi üzerine, tavır almaya karar verdi. Suriye hükümeti ile görüşme çağrısı, bu aşamada gündeme geldi.

Suriye için YPG’nin ABD ile işbirliği ve bu işbirliği-ne dayanarak attığı adımlar, elbette kabul edilemez düzeyde. Ancak **cihatçı çeteler ile savaş sürerken, Kürt hareketi ile olan sorunu savaşarak değil ma-sada çözmek, Suriye hükümeti için tercih edilen yöntem**. ABD’nin sürekli Kürtleri ortada bırakan, Türkiye karşısında geri adım atmaya zorlayan tutumu da Suriye hükümeti için bir avantaj.

Buna rağmen, Kürtlerin görüşme çağrısına, gü-neydeki kentlerde cihatçılara karşı zaferler kazanıldık-tan sonra cevap verdi. 27 Temmuz günü ilk görüşme gerçekleştirildi. Böylece Suriye hükümeti masaya daha güçlü oturma olanağı elde etti.

Suriye hükümeti ile Kürtlerin önderliğindeki DSM (Demokratik Suriye Meclisi) arasında başlatılan **görüşmelerde, Kürt bölgesine verilecek özerkli-ğin çerçevesi, Tabka Barajı’nın kontrolü, Deyr ez Zor’daki petrol yatakları, Kürt hareketinin “doğal sınırlarına” çekilmesi, Rakka ve Deyr ez Zor’un Suriye hükümetine devredilmesi, Afrin’in geleceği,**

ABD ile Kürt hareketinin ilişkisinin kopartılması, Kürtlerin kontrolü altındaki bölgelerde kurulu as-keri üslerin durumu vb. çok tartışmalı konular var.

Bu arada atılan bazı adımlar da sözkonusu. Suri-ye hükümetinin memurlarının Kürtlerin elindeki Tabka Barajı’nda görev yapmaya başlaması, Halep’te 6 ma-hallenin kontrolünün Suriye’ye bırakılması bunlardan bazıları. Keza Rakka ile Haseke’nin büyük bölümünün Suriye hükümetine bırakılması konusunda anlaşma sağlandığı, petrol gelirlerinin paylaşılması konusunda görüşmelerin sürdüğü, Kürtlerin kontrolündeki sınırlar ve kamu kurumlarına Suriye bayrağının asılmasının kararlaştırıldığı gibi haberler de çıkıyor.

Sonuçta görüşmelerin başlamış olması, iki tarafın da askeri çatışmadan uzak durmayı tercih ederek uzlaşma niyetinde olduğunu gösteriyor. **Ancak bu sürecin sorunsuz olacağını da düşünmemek ge-rekiyor**. AKP hükümetinin, Kürtlerin haklarına dönük her adıma tepki göstereceği açık. Keza YPG’nin Su-riye hükümeti ile ABD dışında bir anlaşma yapması, ABD’nin de büyük tepkisine yol açacaktır.

Suriye’de herkesin hesabı farklı

Suriye’de radikal cihatçılarla savaşta sona yak-laşılmış olması, Suriye’nin düzlüğe çıktığı anlamına gelmiyor. Çünkü 8 yıl boyunca oradaki savaşa elini uzatan, savaştan nemalanan bütün kesimler, farklı hesaplar yapıyorlar.

Rusya ve İran, artık Suriye’ye tamamen yerleş-miş durumda. Askeri üsleri, ticari anlaşmaları vb. ile, Suriye’nin geleceği onlarısız kurulmayacak.

Suriye’nin yeniden inşası sürecine ilişkin zaten önemli anlaşmalar imzalamış olan Çin, son dakikada savaşın bir parçası oluyor.

İsrail için artık Suriye’nin parçalanması hedefi geriye düşmüş durumda. Özgüveni artan Suriye ve İran’ın Golan Tepeleri’ni geri almak için harekete geçmesinden korkarak Rusya ile İran’ın sınırlanması üzerinden işbirliği kurmaya çalışıyor.

ABD, İran’ı yenmeden Suriye’de bir başarı kaza-namayacağını da, Çin’in etkisini kıramayacağını da görüyor. Bu nedenle İran’a dönük yaptırımları çok önemsiyor. Ve Kürt hareketinin tepkisine rağmen Türkiye’yi yanına almak istiyor. Kürt bölgesinde, Türkiye’nin istediği tavizleri de vermekten çekinmiyor. **Elbette Kürtlerden de vazgeçmeyecek, iki tarafı birlikte idare etmeye çalışacaktır**. Ancak bu hiç ko-lay olmayacaktır. ABD’nin bir başka hamlesi, 6 Körfez ülkesi, Ürdün ve Mısır ile birlikte bir Arap NATO’su kurma çabasıdır. Bunun hayata geçip geçmeyeceği henüz belli değildir.

Almanya ve Fransa, Suriye’de kendilerine ABD’nin dışında yollar aramaktadırlar. Zaten İran’a dönük ambargo konusunda isteksizler. 7 Eylül’de İstanbul’da yapılacak toplantı, onlar için, Rusya ile olan ilişkilerin-de de yeni bir evre anlamına gelmektedir.

AKP hükümeti için en önemli sorun, Suriye’den toprak koparmaktır. Ancak Suriye’de yaşanan gelişmeler, Rusya’nın Türkiye’ye “artık elindekileri Suriye’ye devretme zamanı geldi” demesinin yak-laştığını gösteriyor. Kürtlerin Suriye’deki statüsü ise, AKP hükümetinin söz hakkının fazla olmayacağı bir aşamaya ilerlemektedir.

Bütün bu hesaplar, Suriye savaşında artık yeni bir aşamaya gelindiğini gösteriyor. Ve Ortadoğu’da sava-şın bitmesini istemeyen ABD, bölgede yeni çatışma unsurları oluşturmaya çaballıyor.

Üniversite sınavı ve sıfır çekmek

Üniversiteye giriş sınavında, 2 milyon 260 bin öğrencinin sınavının geçerli sayıldığı yeni sistemde 40 bin öğrenci sıfır çekti. 511 bin öğrenci ise, sınavın ilk oturumu olan Temel Yeterlilik Testi'nde 150 puan barajını aşamayıp elendi. Sayısalcılar yüzde 65'i, sözelcilerin yüzde 25'i, eşit ağırlıklıların ise yarısı baraj altında kaldı.

İkinci oturum olan Alan Yeterlilik Testi'ne giren 1 milyon 877 bin 568 öğrencinin 40 matematik sorusundan ortalama 3.9 soruyu doğru cevaplayabildiği, fizikte 14 sorudan 0.4 soruyu doğru cevapladığı açıklandı. Fen Bilimleri'deki cevaplar, 20 soruda 2.8'de kaldı.

Sınavda en başarılı okul her zamanki gibi fen liseleri oldu. En başarısız okul ise imam hatip liseleriydi. İmam hatip mezunu öğrencilerin puan ortalaması Temel Yeterlilik Testi'nde 181 ile baraj sınırında kaldı.

Üniversite sınavlarında başarı ortalaması sistemli biçimde düşüyor.

Gerçekten iyi eğitim alan, gerçekten yüksek düzeyde birikime sahip olan çok sınırlı sayıda genç var elbette. Kimisi ailesinin olanakları sayesinde, kimisi de gerçekten iyi bir zeka ve çaba sonucunda, bu sınavlardan yüksek puanlar alabiliyorlar.

Diğer taraftan 15-20 yıla yakın süredir, cemaatçilerin soruları önceden aldığı ve kendi mensuplarına verdikleri ortaya çıkmıştı. Cemaatin bünyesindeki gençler, bu hileli yöntemle puanlarını rekor düzeyde yükseltebiliyorlar.

Bu iki kesim, üniversite sınavındaki başarı ortalamasını yükseltiyorlar. Gerçekte ise, öğrencilerin genelini düzeyi oldukça aşağıda. Çünkü;

Birincisi, eğitim sistemi "eğitip-öğretme" amacına değil, sınav kazandırma amacına göre düzenlenmiş durumda. Çocuk, ilkokula başladığı andan itibaren önündeki sınavlara hazırlanmaya başlıyor. Okulda birşeyler öğrenmeye değil, sınav basamaklarında neler yapması gerektiğine şartlandırılıyor. "Ders" in kendisi, "öğrenmek" için amaç olmaktan çıkıyor, sınav kazanmak için araçlaşıyor.

İkincisi, eğitim sisteminde düşünen-sorgulayan-kafa yoran-öğrenen öğrenci istenmiyor. Sadece ve sadece söyleneni ezberleyen öğrenci yetiştiriliyor.

Üçüncüsü, test çözmeye dayalı sınav sistemi, öğrencilerin beyin yapısını güdüleştiriyor. Bir konuda derli-toplu ve

sistemli konuşma, düşüncelerini toparlayarak derinlikli ve düzgün biçimde ifade etme becerisini yok ediyor. "Yazma" faaliyetinden uzaklaşmak, gençleri yüzeyselleştiriyor.

Dördüncüsü, eğitim değil cehalet övülüyor uzun bir dönemdir. Okumuş-aydın kesimler küçümseiyor, sorgusuz-koşulsuz biat etmek teşvik ediliyor. Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektör Yardımcısı Bülent Arı, katıldığı bir televizyon programında "Bizde şimdi okuma oranı arttıkça beni afakanlar basıyor. Ülkeyi ayakta tutacak olanlar okumamış, cahil halk" diyebilmişti büyük bir rahatlıkla.

Eşit, parasız, bilimsel, anadilde eğitim hakkı

AKP hükümetleri döneminde eğitimde dinci-gerici söylem ve ideolojinin hakim hale gelmesi, eğitim sisteminin en büyük sorunu olarak görülüyor bir süredir. Tüm okulların imam hatipleştirilmeye çalışılması, tarikatların okullarda eğitim verme hakkı kazanması, din odaklı "seçmeli" derslerin zorunlu hale getirilmesi, türbanın anaokuluna kadar sokulması, okullarda dini rütiellerin yaygınlaşması gibi unsurlar gerçekten de son derece önemlidir ve değiştirilmesi için mücadele edilmelidir.

Ancak eğitim sisteminin tek ve en önemli sorunu bu değildir.

Eğitim eşit olmalıdır. Yoksul çocukları da iyi ve kaliteli eğitime ulaşmada fırsat eşitliğine sahip olmalıdır.

Eğitim her kademede parasız olmalıdır. Özel okulların tümü kapatılmalı-devletleştirilmeli, devlet okullarında şu ya da bu gerekçeyle para toplama tamamen kaldırılmalıdır.

Eğitim bilimsel ve laik olmalıdır. Her türden dini argüman ve ideoloji eğitim sisteminden tamamen ayıklanmalı; sorgulamaya, araştırmaya dayalı bilimsel eğitim sistemi kurulmalıdır.

Eğitim anadilde olmalıdır. Her öğrenci anadilinde eğitim görebilmelidir.

Eğitim sisteminin sorunlarını çözebilmenin tek yolu, eşit, parasız, bilimsel ve anadilde eğitim hakkı için mücadele etmektir.

"Yeni sistem"de işçinin adı yok!

24 Haziran seçimlerinin ardından "yeni sistem"e geçildi. Bu "sistem"de sadece meclisin değil, hükümetin de bir önemi kalmadı. Zaten bakan sayısı 16'ya düşürüldü. Bakan yardımcılarını bile Erdoğan tarafından atandı. Bakanların meclise ve birbirlerine karşı hiç bir yükümlülüğü yok. Her biri ayrı ayrı Erdoğan'a bağlanmış durumda. Bu haliyle "hükümet" ya da "Bakanlar Kurulu"ndan bahsetmek bile anlamsızlaşıyor.

Ortadan kaldırılan "bakanlık"lardan biri de "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı" oldu. Bu bakanlığın görevi "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı"na devredildi. Hatırlanacaktır daha önce "Kadın Bakanlığı" AKP döneminde "Aile Bakanlığı"na dönüştürülmüştü. Şimdi Çalışma Bakanlığı da yok edilerek hepsi aynı torbaya atıldı. Yani "yeni sistem"de sadece kadının değil, işçinin ve emeğin de adı yok!

Çalışma Bakanlığı 1945 yılında kurulan bir bakanlıktır. Sonrasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak uzun yıllar varlığını korudu. İşçi-memur tüm çalışanların sorunlarında muhatap alınan en üst kurumdur. 60'lı yıllarda Ecevit'in de başında bulunduğu bu bakanlık, işçi sınıfının yükselen mücadelesi üzerine grev hakkını tanımak zorunda kalmıştı.

Sadece Çalışma Bakanlığı'nı feshetmekle kalmadılar **"Asgari Ücret Tespit Komisyonu"nu da cumhurbaşkanına bağladılar.** 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Asgari Ücret Tespit Komisyonu İş Kanunu'ndan çıkartılarak ilgisiz bir biçimde Cumhurbaşkanlığı teşkilat yapısı içine alındı. Böylece **komisyon hem iş kanunu hem de Çalışma Bakanlığı'nın kapsamı dışına çıkarıldı.**

Bunu yaparken de hile yoluna başvurdular. Çünkü normalde kanunla belirlenmiş düzenleme, kararname ile değiştirilemez. Ama "yeni sistem"de kitabına uysa da uymasa da istedikleri değişikliği yapıyorlar. Bunun yasalara, anayasaya aykırı olduğunu söylemenin, bir kıymeti harbiyesi yok.

Gücün varsa engel olursun, yoksa en fazla konuşup-yakınıp durursun!

Denilebilir ki, bu değişiklikler olmadan önce işçi ve memurun durumu çok mu iyiydi? Tabi ki değildi. **Şimdi bu değişikliklerle işçi ve memurların çalışma koşulları ve ücretlerin tespiti çok daha keyfi biçimde ele alınacak.** Fark bu. Sonuçta her şeyi sınıf mücadelesi belirler. Yasaları da değiştirecek olan budur.

Bugün Türkiye'de 19 milyonun üstünde ücretli çalışan var. Bunların 16 milyonu işçi, 3 milyonu memur statüsünde. Yaklaşık 6-7 milyon işçi de asgari ücretle çalışıyor. Yani bu değişiklikler milyonlarca kişiyi ilgilendiriyor. Aileleriyle birlikte saydığımızda, ülkenin üçte ikisini oluşturuyor. Böylesine geniş bir kitleyi doğrudan ilgilendiren yasa değişikliklerinin, normalde onları temsil eden kurumlarla görüşülerek, onayları alınarak yapılması gerekir. Ama mesele de burada zaten. Bu devasa kitle önce örgütsüzleştiriliyor, sonra üzerinde istendiği gibi oynanıyor. 16 milyon işçinin sadece 1 milyonu

sendikali! O sendikaların çoğu da işbirlikçi-sarı sendikalar.

Son değişikliklere karşı bir şey yapan sendika oldu mu?

En fazla açıklama yapmakla,

kınamakla yetindiler.

İşçi-memur sendikalarında bürokratlaşmış bu sendikacıları silkeleyip atmak ve

sendikaları sınıfın gerçek savunucusu haline getirmek de

tabanda örgütlenmekten, mücadeleyi yükseltmekten

geçiyor.

Yine sel, yine felaket...

DOĞA İNTİKAMINI ALIYOR!

"Doğal varlıklar üzerinde kazandığımızı zannettiğimiz her zafer için, doğa bizden öcünü alır" demişti Engels, bundan yaklaşık 150 yıl önce...

Aradan geçen yıllarda kapitalizmin doğayı tahribatı durmak bilmedi. Şimdi tüm dünya "iklim değişikliği"nin yarattığı felaketleri yaşıyor. Sel, kuraklık, orman yangını, rutine bindi. **Son bir ay içinde Yunanistan'da orman yangını, Hindistan'da sel ve kuraklık, Vietnam'da erozyon, Kanada ve Meksika'da aşırı sıcaklar yüzlerce insanın ölümüne yolaçtı.** Aynı zamanda birçok canlı yok oldu.

Türkiye'de ise, yaz aylarında ülkenin neredeyse yarısında sel felaketi yaşandı. Karadeniz'in "makus kaderi" haline gelen seller, bu kez Ordu'nun ilçelerini vurdu. Ve AKP dönemindeki doğa katliamlarının en somut tablosunu gözler önüne serdi.

"Doğa olayı" değil, kar hırsı

Ordu'nun ilçeleri Ünye ve Fatsa'da en yoğun biçimde yaşanan sel felaketinde, bilanço her zamankinden ağır oldu. Sadece sahil yolu değil, çok sayıda asfalt kullanılamaz hale geldi. Tarihi Cevizdere Köprüsü dahil olmak üzere sekiz köprü yıkıldı. Dahası, en az 30 ton fındığın Karadeniz'e aktığı söyleniyor. Öyle ki, Karadeniz fındıklardan uzayıp giden bir şeritle kahverengine büründü.

Sel sonrası Ordu'ya giden hükümet yetkililerinin "tek tesellimiz can kaybının olmaması" diyerek, durumu hafifletme çabalarına karşın, sonrasında can kayıplarının olduğu da ortaya çıktı. Sözde halkı teselli etmeye gelmişlerdi. Bu durumun müsebbibi kendileri değilmiş gibi, dere yataklarına yapılan yapılaşmadan dert yandılar. **Sonrasında bölgeyi ziyaret eden Erdoğan dahil hepsi, "doğal felaket" diyerek suçu "aşırı yağmura" attı.** Tıpkı Tekirdağ'daki tren katliamında olduğu gibi...

Oysa felaketlerin hepsi göz göre göre geliyor.

"Doğa olayı" değil, kapitalizmin azami kar hırsıyla yapılanların sonuçları yaşanıyor.

TMMOB adına yapılan açıklamada, selin nedenleri şöyle sıralanıyor: **Birincisi**, derelerin üstleri kapatılarak-dere yatağı betonlaştırılarak suyun doğal yollarla denize ulaşmasının engellenmesi. **İkincisi**, Karadeniz Sahil Yolu'nun oluşturduğu setin, derelerin Karadeniz'e ulaşmasına engel olması ve dolgu alanlarıyla bölgenin sellere karşı savunmasız hale getirilmesi. **Üçüncüsü**, HES'ler nedeniyle derelerin akış rejiminin bozulması. Bölgede yoğunlaşan HES ve madencilik faaliyetlerinin doğal bitki örtüsünü yok etmesi...

"Yaşadıklarımız doğal afet değil, plansız ve çarpık kentleşmenin sonucudur" diyor TMMOB. Bunu bölgede yaşayan halk da çok iyi biliyor. Yıllardır HES'lere karşı kıyasıya mücadele etmeleri boşuna değil...

HES'lerle bölgenin ekolojik dengesini alt-üst ettiler. Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın verilerine göre **Karadeniz'de son 10 yıl içinde 203 HES yapıldı. 2017'de yapımı başlayan 20 HES**

bulunuyor. Ayrıca 123 HES'in daha yapılacağı söyleniyor.

Geçim kaynaklarını da yitirdiler

Karadeniz halkı doğasıyla birlikte geçim kaynağı olan fındığı da kaybetti. Birçok ailenin bir yıllık geçim kaynağı olan ve binbir emek verilerek hasat edilen fındık, sel sularıyla Karadeniz'e döküldü. **Fındıkta-ki kaybın yüzde 70 civarında olduğu belirtiliyor.**

Fındık, ithal edilmeyen hatta ihraç edilen sayılı tarım ürünlerimizden. Ancak diğer ürünlerin başına gelenler fındık için de geçerli. Taban fiyatı maliyeti karşılamayınca, fındık üreticisi de üretmekten vazgeçmek zorunda kalıyor. Örneğin geçen sene fındık fiyatı 10 lira civarındaydı, fındığın maliyetinin de zaten 10 lira olduğunu söyleyen üreticiler, protesto eylemlerinde bulunmuş ve fındıklarını dökmüştü.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı; "2017 yılında 670 bin ton olan fındık üretiminin bu yıl 550 bin tona düşeceğini önceden açıkladık" diyor. Ancak selin 30 bin ton fındığı denize dökmesiyle bu oranın düşeceğini belirtiyor. Durumun daha da kötüleşeceğini dikkat çekerek, "hükümetin şirketlerin yanında değil üreticinin yanında yer alması"nı istiyor.

Fındık üreticisi, artık para etmediğini düşündükleri fındık üretiminden uzaklaşmaya başlamıştır. Buna rağmen devam eden kesim de, iki aylık emeklerinin denize dökülmesinin yıkımını yaşıyorlar. "Sermaye Karadeniz'e yüklendi" diyorlar ve devletin bu kaybı karşılamasını istiyorlar. Ayrıca bu yıl taban fiyatlarının yüksek belirlenmesini talep ediyorlar.

Sadece fındık üreticisi değil, her yıl fındıkta çalışmak üzere Karadeniz'e gelen mevsimlik işçiler de işlerinden oldular. Daha çok Kürt illerinden gelen bu işçiler, sel felaketi sonrası kaldıkları yerlerden tahliye edildiler. Zaten çadırlarda kötü koşullarda kalıyor

"Bilinmelidir ki; doğal varlıklar üzerinde kazandığımızı zannettiğimiz her zafer için doğa bizden öcünü alır. Mezopotamya, Yunanistan, İtalya, Orta Asya ve başka yerlerde işlenecek toprak elde etmek için ormanları yok eden insanlar, çölleşmeye zemin hazırladıklarını, dağlardaki kaynakların sularını kuruttuklarını, azgın sel yığınlarının ovaları basmasına neden oldukları akıllarına bile getirmemişlerdir. Artık anlamalıyız ki; bizler hiçbir zaman doğaya egemen olmak gibi bir çaba içinde olmamalıyız; tersine etimiz, kanımız ve beynimizle ondan bir parça ve onun tam ortasında olduğumuzun bilinciyle davranmalıyız. İnsan olarak doğa üzerinde kurduğumuz egemenlik, onun yasalarını tanıma ve doğru olarak uygulayabilme üstünlüğüne sahip olabilmemizden öteye gitmemelidir. Hele varoluşumuzun ilk koşulu olan suyu ve toprağı bir alışveriş nesnesi yapmak, insanın kendisini bir alışveriş nesnesi yapmaya doğru atılmış bir adımdır. Su ve torağın alınır, satılır bir mal haline getirilerek bir azınlığın tekeline alınması ve geri kalanların dışlanması ahlaksızlıktan başka bir şey doğurmaz."

(Engels, Doğanın Diyalektiği)

ve çok düşük ücretle çalışıyorlardı. Üstelik çoğu kez şoven saldırılara maruz kalıyorlardı. Bütün bunlara katlanarak üç kuruş kazanmaya geldikleri işlerinden de mahrum kaldılar.

Kapitalizm öldürüyor

Azami kar dürtüsü ile kapitalizm, sadece insanları değil, tüm canlıları katlediyor. "**Kapitalizm gölgesini satamadığı ağacı keser!**" demişti Marks. Rant uğruna ne ağaç, ne orman bıraktılar. Şimdi insanlık bunun sonuçlarıyla karşı karşıya...

Dünyanın en büyük sigorta şirketlerinden Alman Munich Re'nin verilerine göre, 1980'de tüm dünyada 250 olarak kaydedilen doğal afetlerin sayısı, 35 yıl içinde 3 katına çıkmış. Son 10 yılda doğal afetlerin yarattığı yıllık ortalama hasarı ise, 170 milyar dolar olarak hesaplanmış. **Sadece 2017 yılında yaşanan doğal afetlerin yarattığı ekonomik yıkım, 330 milyar dolar. Yani on yıllık ortalamanın iki katı...**

Bir yanda büyük sel felaketleri yaşanıyor, diğer yanda su kıtlığı çekiliyor. Hem de aynı ülkede ve aynı tarihlerde... Paradokslar sistemi olan kapitalizm, doğayı da bu hale getirdi. Örneğin **geçtiğimiz ay Hindistan ve Bangladeş'teki sel felaketinde 1 milyondan fazla insan evlerini terk etmek zorunda kaldı. Aynı Hindistan, bu yıl tarihinin en büyük su kıtlığını yaşıyor.** Keza Yunanistan'daki orman yangınında 91 kişi yaşamını yitirdi, hemen ardından Atina'yı sel aldı.

Sadece sel, orman yangını, deprem, tsunami gibi felaketlerde değil, aşırı sıcaklar yüzünden de insanlar ölüyor artık. Japonya'da, bu yıl sıcaklık nedeniyle ölenlerin sayısı 80'i geçmiş. Kanada Quebec'te yine aşırı sıcaklardan 50 yaş üstü 90 kişi ölmüş. Meksika'da sıcaklıklar yüzünden olağanüstü hal ilan edildi. Cezayir'in Ouargla kentinde, Temmuz ortasında hava sıcaklığı 51.3 dereceye ulaşmış. Bu, Afrika kıtasında kaydedilmiş en yüksek sıcaklık. Avrupa ülkeleri de bugüne dek hiç görmedikleri 40 dereceleri gördüler.

"Küresel ısınma"nın sonuçlarını öyle 40-50 yıl sonra değil, bugünden yaşıyoruz. Ve bunların katlanarak devam edeceğini düşündüğümüzde, nasıl bir manzarayla karşı karşıya kalacağımızı tahayyül etmek bile çok zor.

Rosa Lüksemburg, 110 yıl önce "ya barbarlık ya sosyalizm" demişti. **Sadece insanlık için değil, tüm canlılarıyla birlikte dünyanın kurtuluşu için de sosyalizm dışında seçenek kalmamıştır.**

Kapitalizme karşı mücadele, aynı zamanda doğayı kurtarma, ekolojik dengeyi koruma mücadelesine dönüşmüştür. "Ya ölü yıldızlara götüreceğiz hayatı, ya dünyamıza inecek ölüm!" kehaneti gerçek oldu. Ölüme karşı hayatı savunmak, kapitalizme karşı sosyalizmi savunmak ve onun için mücadele etmekle özdeşleşmiştir artık...

Victor Jara'nın katillerine hapis cezası

Şili Stadyumu

*Beş bin kişiyiz burada
Kentin bu küçük parçasında.*

*Beş bin kişiyiz.
Ne kadar olacağız bilemem
Kentlerde ve tüm ülkede?
Burada yapayalnız
On bin el, tohum eken...*

(...)

*Nasıl dehşet saçıyor faşizmin yüzü!
Kusursuz bir kesinlikle
yürütüyorlar planlarını...
Onlar için kan madalyadır,
Kıyım kahramanlık gösterisi...*

(...)

*On bin el buradayız
Üretmekten yoksun bırakılmış.
Ne kadarız hepimiz tüm ülkede?
Başkanımızın, yoldaşımızın kanı,
Daha güçlü vuracak bombalar ve
makinelî tüfeklerden.
Ne zor şarkı söylemek
dehşetin şarkısı olunca.
Dehşetti yaşadığım, ölümüm dehşetti.
Gördüğüm kendimdi oncasının arasında.
Ve oncasının sonsuzluk anı içinde
Sessizliğin ve çığlıkların ezgileridir
şarkımın noktalandığı.
Hiç görmemiştim böylesini
Hissetmiş ve hissetmekte olduğum
Yeni bir tohumun doğumu olacak bu...*

Victor Jara (Eylül 1973)

Şilili müzisyen Victor Jara, 11 Eylül 1973'te Şili'de gerçekleşen askeri faşist darbenin ardından, 14 Eylül 1973 tarihinde katledildi. Ölümünün üzerinden tam 45 yıl geçti.

Geçtiğimiz ay (Temmuz 2018) Victor Jara'nın katillerine hapis cezası verildiği haberi medyada yer aldı. Aradan onlarca yıl geçtikten sonra böyle bir cezanın gelmesi şaşırtıcıydı, aynı zamanda oldukça anlamlıydı.

45 yıl önce işlenen bu cinayetle ilgili bir askerin itirafları üzerine, iki yıl önce yeniden dava açılmıştı ve bu dava Temmuz 2018 tarihinde sonuçlandı. Onun ölümünden sorumlu tutulan 8 emekli askere 15'er yıl hapis cezası verdiler.

Verilen ceza yetersiz ve çok gecikmiş de olsa, Victor Jara'nın katillerinin peşine düşülmüş olması ve onların alınlarına "Jara'nın katilleri" damgasının vurulması önemlidir. Victor Jara, sadece Şili'de değil, tüm dünyada anti-faşist mücadelenin sembollerinden biridir. Aynı zamanda devrimci bir sanatçının nasıl olması gerektiğini gösteren bir simgedir.

Darbeye karşı direniş

Şili'de 1970 yılında "Halk Birliği" (Unidad Popular) adıyla bir hükümet kuruldu. Salvador Allende başkanlığındaki hükümet, tarım reformu ve kamulaştırma politikaları ile, emperyalistleri ve işbirlikçilerini rahatsız etti. Şili'nin en büyük zenginlik kaynağı ve ABD'nin en karlı yatırım alanı olan bakır madenlerini kamulaştırmaya sıra gelince, ABD ve işbirlikçileri harekete geçtiler. Hükümeti devirmek için önce ekonomik ambargoyu devreye soktular. Ancak kitlelerin büyük desteğini arkasına alan hükümet, her tür baskıya direndi. Bu yöntemlerle hükümeti deviremeyeceğini anlayan ABD, 1973 yılında General Pinochet'in başını çektiği askeri faşist bir darbe gerçekleştirdi. Bu darbeye devlet başkanı Allende dahil, yaklaşık 35 bin insan katledildi.

Ancak Şili, sadece faşist cuntanın azgın saldırılarıyla değil, başta devrimciler olmak üzere halkın faşizme karşı direnişiyle ün salmış bir ülkedir. Bunların arasında Şilili devrimci şarkıcı Victor Jara'nın ayrı bir yeri vardır.

Faşist darbenin ardından beş bin civarında devrimciyi bir stadyuma doldururlar. Victor Jara, elinde gitarıyla tüfek dipçikleri altında stadyuma getirilir. Jara, şarkı söylemeye başlar. Subaylar şarkıyı kesmesini, yoksa ateş açacaklarını söyler. Jara şarkı söylemeye devam eder.

Bunun üzerine stadyumdaki binlerce kişi Jara'a eşlik eder. Öfkeden çıldıran subaylar, Jara'nın parmaklarını kırarlar. Jara, gitarını çalamaz hale gelir, fakat kitleyle birlikte şarkısını söylemeye devam eder. Jara'yı susturamaya çağını anlayan faşist katiller sürüsü, onu orada katlederler.

Direnişin simgesi

Bugün adını taşıyan o stadyumda 14 Eylül 1973'te katledilir Victor Jara. Başını dipçikle ezip tribünlerin önüne atarlar. Öldürüldüğünde 40 yaşındadır. Cesedi üç gün sonra bir mezarlıkta bulunmuştur. Vücudunda 44 kurşun deliği vardır.

Şili'deki Pravda muhabiri Vladimir Çernişev, olayın tanıkları arasındadır. Sonrasında Jara'nın ölümünü şöyle anlatacaktır:

"Victor Jara dudaklarında şarkıyla öldü. Onun yanından hiç ayırmadığı refakatçisi gitarıyla birlikte stadyuma getirdiler. Ve şarkı söylemeye başladı. Öbür tutuklular, gardiyanların ateş açma tehdidine rağmen melodiye eşlik ettiler. Sonra bir subayın emri ile askerler Victor'un ellerini kırdılar. Artık gitar çalamıyordu, ama zayıf bir sesle şarkı söylemeyi sürdürüyordu. Bir dipçikle kafasını parçaladılar ve diğer tutuklulara ibret olsun diye ellerini kesip tribünlerin önüne astılar."

İşte böylesine vahşice katlettiler Victor Jara'yı. "Şili Stadyumu" adlı şiirinde yazdığı gibi dehşet saçıyordu faşizm. *"Onlar için kan madalya / kıyım kahramanlık gösterisi"*ydi...

Victor Jara, döneminin ünlü bir müzisyeni, aynı zamanda tiyatro yönetmeni ve bir profesördü. Müziği, anti-faşist, anti-emperyalist mücadelenin silahına dönüştüren devrimci bir sanatçıydı. Şili Komünist Partisinin üyesiydi. İnka, Akdeniz ve Afrika kültürlerinin kaynaşması olan Latin Amerika müziğini araştırdı ve geliştirdi. "Yeni Şili Şarkısı" hareketinin 60'lardan itibaren önderiydi. Unidad Popular'ın müziğini yapıyorlardı aynı zamanda. "Kültürel istilayı istila etmek" sloganıyla, otantik müziği emperyalizme karşı mücadelenin aracı haline getirmişlerdi.

Şili'den Türkiye'ye...

O, sadece iyi bir sanatçı değil, aynı zamanda iyi bir devrimci olduğunu, faşizme boyun eğmeyerek gösterdi. Jara'nın stadyumda söylediği -aynı zamanda Allende'nin seçim şarkısı- 'Venceremos' (Kazanacağız) şarkısı, Türkiye dahil tüm dünyada faşizme karşı direnenlerin dillerinden düşürmediği bir marş oldu.

Şili ile Türkiye halkları arasında oluşan duygu bağı, Jara ile sınırlı değildir. Türkiye'de de aynı Şili'de olduğu gibi yine bir Eylül ayında 12 Eylül 1980'de bir ABD darbesi gerçekleşti. Ne var ki, Türkiye'de askeri faşist cunta, Şili'deki kadar büyük bir direnişle karşılaşmadı. Buna karşın başta komünistler olmak üzere, direnen devrimci ve demokratlar oldu. Ve Şili'li bir ozanın kehaneti, ihtilalci komünistlerin de kullandığı bir slogan haline geldi. "Onların Eylül'leri üzerine bizim Ekim'lerimiz düşecek!" Bu söz, 12 Eylül'le ilgili yazılarına manşet oldu, duvarlara nakşedildi.

***

Victor Jara, kendinden sonra gelen devrimci sanatçılara yol gösteren iyi bir örnek olmuştur. Katilleri, değil 15 yıl, ölümü çoktan hak etmiş ve gerçekte canlı cenazeler olarak tarihin çöplüğüne atılmış faşist uşaklardır. Victor Jara ise, direnişin simgesi olarak hep yaşayacaktır...

☆ 1 Eylül 1939- II. Emperyalist Paylaşım Savaşı başladı

Faşist Hitler Almanya'sı, Polonya'ya girerek II. paylaşım savaşını başlattı. Daha sonra bugün, BM tarafından "dünya barış günü" ilan edildi.

☆ 1 Eylül 1987- 12 Eylül tutsak ailelerinin örgütlenmesinde aktif yer alan Didar Şensoy, tutsaklar için yapılan bir eylem sırasında yaşamını yitirdi.

☆ 2 Eylül 1969- Vietnam devriminin önderi Ho Chi Minh yaşamını kaybetti.

Gençliğinde Fransa'da yaşayan ve Fransız Komünist Partinin kurucuları arasında yer alan Ho Chi Minh'in önderliğinde savaşan Vietnam halkı, önce Fransız sonra da Amerikan işgalcileri ülkesinden kovmayı başardı.

☆ 6-7 Eylül 1955- İstanbul ve İzmir'de ırkçı saldırılar ile azınlıklar üzerinde terör estirildi. Bu, kontrgerillanın ilk eylemlerinden biriydi.

☆ 8 Eylül 1943- Çekoslovak yazar Julius Fučík, Nazi kamplarında idam edildi.

☆ 9 Eylül 1976- Çin devriminin önderi Mao Zedung öldü.

☆ 10 Eylül 1920- Türkiye Komünist Partisi kuruldu. Bakü'de Mustafa Suphi

önderliğinde toplanan Türkiyeli komünistler, 15 ayrı örgütten 75 delegeyle Türkiye Komünist Partisi'ni kurdular. TKP, daha kurulduğu aşamada işçi sınıfı ve köylülük içerisinde azımsanmayacak bir güce sahipti. Partinin kurulmasından sonra, partiyi bizzat ülke topraklarında örgütlemek üzere Sovyetler Birliği'nden ülkeye giriş yapan Mustafa Suphi ve 15 yoldaşı, Kemalist burjuvazi tarafından Karadeniz'de boğdurularak katledildiler. M.Suphi'lerin katledilmesinden sonra TKP, revizyonist bir zemine çekilerek Kemalist burjuvazinin bir uzantısı haline getirildi.

☆ 11 Eylül 1973- Şili'de askeri faşist darbe Amerikan emperyalizmi, Şili'de general Pinochet liderliğinde darbe gerçekleştirdi. Sol koalisyonun başında olan Devlet Başkanı Allende, teslim olmayı reddedince katledildi. 36 bin kişi işkencelerde ve sokak infazlarında öldürüldü.

☆ 12 Eylül 1977- Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ırkçı yönetime karşı silahlı direnişin lideri Steve Biko işkenceyle öldürüldü.

☆ 16 Eylül 1976- DGM Direnişi İşçilerin büyük direnişiyle karşılaşan DGM'ler, açılmadan kapanmak zorunda kaldı. DGM direnişi, '70'li yıllarda yükselen işçi hareketinin siyasal bir eylemiydi. Demokratik hakların mücadele ile kazanılmasında iyi bir örnek oldu.

Eylül ayında şehit düşen ihtilalci komünistler

8 Eylül 1981- Selma Aybal

Henüz 18 yaşındaydı, ama Osman'ın, Fatih'in iyi bir öğrencisi olmuştu. Baskı komitesinde çalışan Selma, darbenin en zor ve karanlık günlerinde dahi, fabrikaları, emekçileri, ihtilalcilerin bildirilerinden yoksun bırakmadı. Yıllar sonra TİKB kurşunuyla cezalandırılacak olan hain Adil Özbek'in yardımıyla pusu kurmuştu polisler. Yaralı halde işkenceye aldılar Selma'yı. İşkence tezgahında bir ihtilalci komünist gibi yaşamını soludu.

9 Eylül 1979- Vedat Çataltepe

Vedat, Adana'da kendi mahallesini faşistlere karşı korurken, bir bekçi tarafından öldürüldü. O da Selma gibi 18 yaşında ölümsüzleşti.

29 Eylül 1980- Osman Yaşar Yoldaşcan

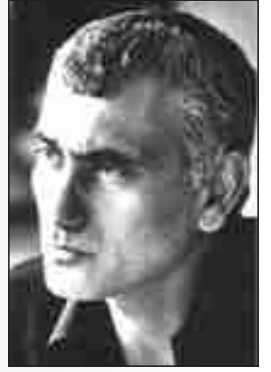
9 Eylül 1984- Yılmaz Güney yaşamını yitirdi

Türkiye Devrimci Hareketi'nin ender sanatçılarından biridir. Sinema salonlarında bilet satışıyla başlayan sanat hayatı, Fransa'da Cannes film festivalinde taçlandırılan bir başarıya dönüşmüştür.

Kendi deyimiyle "sanatı bir silah gibi" kullandı. Halkın yaşadığı yoksulluğun, sömürünün, baskının içinde geliyordu. "Asıl dayanağımız kendi topraklarımızdır. Umut kendi topraklarımızda ve kendi halkımızdadır" diyordu. Eserlerinin düşündüren, sorgulatan, dönüştüren ve yol gösteren özelliği, kaynağını buradan alıyordu. Tüm filmlerinin ortak paydası UMUT'tu. Umut ise devrimde, sosyalizmdeydi.

Bu yüzden faşizmin ona yönelen saldırıları hiç bitmedi. Filmleri yasaklandı, yakıldı. Yaşamının 12 yılını cezaevlerinde geçirdi. Fakat o, duvarlardan taşan bir yaratıcılıkla senaryo, öykü, roman yazdı, cezaevinden dışardaki filmlerini yönetti. 12 Eylül yıllarında cezaevinden firar ederek Fransa'ya kaçtı ve yaşamını burada sürdürdü. Yol ve Duvar filmlerini bu dönemde yaptı. Yol filmi, Cannes Film Festivali'nde altın palmiye ödülü aldı. Ama yıllarca Türkiye'de yasaktı.

Ağır cezaevi koşulları sağlığını aşırı derecede bozmuştu, kansere yakalandı. 1984 yılında hastalığı yenemeyerek genç yaşta ve en verimli yıllarında aramızdan ayrıldı. "Beni komünarların battaniyesine sarın" demişti. Şimdi Paris'te komünarların yanında yatıyor.

☆ 21 Eylül 1995- Buca Cezaevi katliamı

Devletin kolluk güçleri hak gasplarına karşı direnen tutsaklara saldırıp, 4 DHKP savaşçısını katletti.

☆ 23 Eylül 1973- Şilili ozan Pablo Neruda öldü.

☆ 22 Eylül 1976- Profilo direnişi

DGM direnişinde güçlü bir katılım gösteren Profilo fabrikasında 17 işçi işten atıldı. Şalterler bu sefer işçi kıyımı için durdu. Profilo'da işgal başladı. Polis saldırısı karşısında kapılar kapatılarak kaynaklandı. Bir işçi polis kurşunuyla öldü. İçeride işçiler, dışarıda destekçi güçler büyük bir direniş gerçekleştirdiler.

☆ 24 Eylül 1969- '68 hareketinin önderlerinden Taylan Özgür polis tarafından katledildi.

☆ 25 Eylül 1996- Diyarbakır Cezaevi katliamı

'96 Ölüm Orucu eyleminin hemen ardından, MGK kararıyla Diyarbakır cezaevine saldırıran devlet, 9 yurtsever tutsağı katletti.

☆ 25 Eylül 2012- Halk ozanı Neşat Ertaş öldü.

☆ 26 Eylül 1999- Ulucanlar Cezaevi'nde katliam

Devlet, F tipleri hücrelere geçişin ilk provasını Ulucanlar'da yaptı. 10 devrimci tutsak, işkence yapılarak katledilirken, birçoğu da ağır yaralandı. Tutsaklar yoğun işkenceler altında başka cezaevlerine sürgüne gönderildiler.

☆ 28 Eylül 1864- I. Enternasyonal kuruldu

☆ 29 Eylül 1902- Maden işçilerinin direnişini anlatan Germinal'in yazarı Emile Zola öldü

Etkisi halen süren faşist darbe

12 EYLÜL

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bugüne, yedi askeri darbe ve darbe girişiminin yaşandığı saptanmış durumda. En son 15 Temmuz'la birlikte ortalama 10 yılda bir askeri darbe veya müdahalelerle karşı karşıya kalındı. (Sivil darbeleri bir kenara bırakıyoruz)

12 Eylül askeri faşist darbesi, bunlar içinde en açık ve en etkili olanıdır. Bugün hala 12 Eylül anayasası hüküm sürmekte, en önemlisi zihniyeti devam etmektedir. 24 Haziran seçimleri sonrası resmen başlayan "yeni sistem" de 12 Eylül zihniyetinin bir ürünüdür.

***

12 Eylül'ün arkasında ABD'nin yer aldığı bugün tüm çıplaklığı ile biliniyor. 12 Eylül sabahı ABD yetkililerinin "bizim oğlanlar başardı" sözü, adeta bir klişe oldu. Zaten CIA'nın 20-30 yıllık belgelerini ifşa etme geleneği üzerine, bunun belgeleri 2012'de yayınlandı da.

Kararları" dayatılmıştı, fakat uygulamaya sokacak koşullar sağlanamamıştı. Son çare olarak askeri faşist darbeye başvurdular.

***

12 Eylül'ün arka planında, siyasi olarak yükselen devrim tehdidini bastırmak ve ABD'nin Ortadoğu'da çıkarlarını korumak varken, ekonomik olarak da 24 Ocak Kararları'nı yaşama geçirebilmek, yani emperyalist ve işbirlikçi tekellerin azami karlarını yükseltmek vardır. "12 Eylül olmasa, bu ekonomik programın neticesini

alamazdık" demiştir, 24 Ocak Kararları'nın baş uygulayıcısı Turgut Özal...

12 Eylül sonrasında işçi sınıfı derin bir yoksulluk ve sefaletin içine itildi. Ücretler 1963 yılının bile altına düştü. Büyük tekellerin karları ise, yüzde 100'den aşağıya düşmedi. Faşist "tek sendika" uygulamasına geçildi. Sendika ağalarıyla kol-kola, işçi haklarına azgınca saldırdılar. Emekli maaşlarının düşürülmesi, kıdem tazminatının gaspı, yıllık ikramiyelerin azaltılması vb. bu dönemde gerçekleşti. Başta önder işçiler olmak üzere, yüzbinlerce işçi sokağa atıldı. Sadece işçiler değil, anti-faşist memurlar da işyerlerinden atıldılar, sürgüne gönderildiler. Keza faşist 12 Eylül anayasası ile memurların sendikalaşma hakkı ve siyasi faaliyetlerde bulunmaları yasaklandı.

12 Eylül faşizmi yoksul köylülere ve küçük üreticilere de ağır darbeler indirdi. Düşük taban fiyatları, tarım ilaçlarına, yemlere, akaryakıtta zamlar, artan vergilerle, milyonlarcası tarlasını ipotek ettirmek zorunda kaldı. Bu şekilde büyük toprak sahiplerinin egemenliklerini güçlendirdi, emperyalist ve işbirlikçi tarım tekellerinin önünü düzledi.

***

Kısacası 12 Eylül cuntası, başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçi memurlara, yoksul köylülere, küçük üreticilere, yani emeği geçinen insanlara, halka karşı büyük bir saldırı gerçekleştirmiştir. Dolayısıyla emperyalist tekellerin ve işbirlikçilerinin azami karlarını arttırmış, dönemin TİSK (Türkiye İşverenler Sendikaları Konfederasyonu) Başkanı Halit Narin'in "bugüne dek işçiler güldü, şimdi gülme sırası bizde" dediği gibi, onların yüzünü güldürmüştür. Sadece bu gerçek bile, 12 Eylül başta olmak üzere askeri darbelerin arkasında hangi güçlerin olduğunu görmeye yeter.

"İlk kurşun": OSMAN YAŞAR YOLDAŞCAN

Günlerden 29 Eylül 1980! Yer, İstanbul-Bağcılar yokuşu... Birazdan yeni bir tarih yazılacak...

12 Eylül'ün üzerinden daha 17 gün geçmiş. Osman Yaşar Yoldaşcan ve Mehmet Fatih Öktülmüş bir eylemin hazırlığındalar. Devriye gezen bir askeri ciple karşılaşıyorlar, sokak sokak süren bir çatışma başlıyor. Bu çatışmada Fatih yaralanıyor ve Osman'la birbirlerini kaybediyorlar. Osman, bir inşaata çekiliyor, orayı çelikten iradesiyle granitten bir kaleye dönüştürüyor adeta. Elinde iki ondörtlü ve bir bombasıyla tek kişilik bir ordu gibi savaşıyor.

Elindeki namlu şimşek gibi patladığında, sayı ve silah yönünden bir hayli üstün olmalarına karşın zulüm ve sömür düzeninin kolluk güçleri sünepe gibi yere yapışıyorlar... Kaleye yaklaşan bir başkomiser, gökgürültüsüyle patlayan bombasıyla yığılıp kalıyor. Ardından patlattığı sloganların sesi duyuluyor: "İhtilalci Komünistler Teslim Olmaz!.."

Bu çatışma tüm komünist ve devrimciler için savaş çağrısı oldu. "İlk kurşun" sıkılmıştı, gerisinin gelmesi gecikmeyecekti...

Osman Yaşar Yoldaşcan, 1967'de onbinlerce aday arasında üniversite sınavını birincilikle kazanarak ODTÜ'ye girdi. Devrimci ve militan kişiliğiyle kısa sürede devrimci gençlik hareketi içinde öne çıktı. O, kararını vermişti bir kez; tüm yeteneklerini, potansiyelini, proletarya ve ezilen halkların hizmetine sunacaktı.

12 Mart döneminde, içinde yer aldığı (sonrasında ihtilalci komünist örgütü yaratacak) devrimci bir grubun üyeleriyle birlikte yakalanarak cezaevine düştü. Yoldaşı ve teyzesinin oğlu M. Fatih Öktülmüş'le, çok genç ve tecrübesiz olmalarına rağmen işkencede direndiler ve firarı örgütlemeye giriştiler.

'74'de çıktıktan sonra proletarya içinde örgütlenmek için İstanbul'a geldiler. Bir süre fabrikada işçi olarak çalıştı. Kahve kültürü olmayan, sigara içmeyen bu mütevazı kişiyi, işçilerin fark etmemesi mümkün değildi. Çok geçmeden bir fabrikada örgütlenme yarattı. Yeraltı baskısı ve teknik işleri de üzerine aldı. Askeri bilgilerini arttırmak için üzerinde "çok gizli" yazan emperyalist kuruluşların raporları dahil olmak üzere her türlü askeri dokümanı Osman'ın elinde görmek mümkündü. Yoldaşları, "Osman bir şeye varar verdi mi, o işin elinden kurtulması görülmemiştir" derlerdi. Bu nedenle bir eylem içinde Osman varsa, herkes tereddütsüz yer almaya gönüllü olurdu.

O, ML klasikleri yeniden yeniden okur, önündeki sorunlara yanıt bulmaya çalışırdı. Karşı-devrimci "Üç Dünya Teorisi"ne karşı en önde bayrak açtı. THKO'dan devrimci bir kopuş gerçekleştiğinde, bir çok işi üstlenmek için öne atıldı. Büyük bir sabır ve inançla, seçtiği yolda ilerledi. Leninist bir örgüt yapısını kurmak için, çok zor ve sıkıntılı günler geçirdi. Ama o günlere son vermede kararlıydı. "İleri militanları" topladı ve grubun ML bir örgüte sığması için "hücum" komutunu verdi.

Onda zor günlerin sızlanmasına, kolay günlerin sarhoşluğuna yer yoktu. Soğukkanlı ve cesaret doluydu ve mütevaziliğiyle bilinirdi. Aydın bir aileden gelmesine rağmen, hiçbir küçük-burjuva lüksü yoktu.

Onun ölümü de yaşamı gibi tereddütsüz ve kusursuz oldu. Daha sonraki yıllarda ihtilalci komünistlerin işkencede direnmesinin, çatışmada vuruşmasının ruhunu yarattı. Onda bu savaş ruhu, yol göstermeye devam ediyor...

“Tek adam rejimi” FAŞİZMDİR

Giriş

24 Haziran seçimlerinden sonra “yeni sistem”e resmen geçildi. Resmen diyoruz, çünkü fiilen birçok yönüyle işlemeye başlamıştı. Şimdi hem resmiyet kazandı, hem de detaylara inildi. Ve her tür engelden kurtulmuş olarak hayata geçmeye başladı.

Bu sistemin ne menem bir şey olduğu ise, hala tartışılıyor. Hatta “sistem” denip denmeyeceği bile tartışma götürür durumda. “Sistem”le bir kurallar manzumesi ve kendi içinde bütünlüklü-tutarlı bir işleyiş, hiyerarşik bir yapılanma kastedilirken; “yeni sistem” tam da bu noktalarda soru işaretleri ile dolu.

Kapitalizmde devletin yönetim şekli olarak öne çıkan “parlamentar”, “başkanlık”, “yarı-başkanlık” gibi hiçbir tarzına benzemeyen, biraz ondan biraz bundan eklektik bir model oluşturulmaya çalışılan; en fazla Güney Afrika ve Latin Amerika’da görülen otoriter rejimlerle paralellik kurulan bir yönetim sözkonusu. Ve daha ilk günden deneme-yanılma ile yol alacaklarına tanık olduğumuz bir “sistem”le karşı karşıyayız. (Rektörlerin prof. olması gerekmediği yönündeki kararın, ertesi gün yine bir kararname ile değiştirilmesinde görüldüğü gibi...)

Sonuçta ne zaman ne yapacağı belli olmayan, keyfi-kural-sız bir yönetim ve süreklileşmiş OHAL düzenine girilmiş bulunmaktadır. Sistemin kurucuları tarafından “cumhurbaşkanı hükümet sistemi” gibi ne idüğü belirsiz bir tanım yapılmış olsa da, her kesim kendince isimler atfediyor: “Saray rejimi”, “Padişahlık”, “İkinci Cumhuriyet”, “Erdoğanizm” vb... Ancak başından beri en fazla tutan ve geniş kesimler tarafından benimsenen, “tek adam rejimi” oldu. Esasında diğer tanımlar da “tek adam rejimi”ne denk düşüyor.

Örneğin “Erdoğanizm” (Ahmet İnsel, Tanıl Bora gibi liberallerin ortaya attığı tanım) “yeni sistem”in başında bulunan Erdoğan’ın her şeyi tek başına belirlemesine atfen yapılıyor. Ancak onu “izm” haline getirerek, daha da büyütmüş ve kalıcılaştırmış oluyor. Kemalizm ile karşılaştırması da (benzerlikleri ve ayrılıklarıyla) bunun bir diğer kanıtı. Kemalizmin bile “izm” olup olmadığı tartışmalı iken, “yeni sistem”i

Erdoğanizm şeklinde tanımlamak, ona gereğinden fazla önem atfetmekten başka bir şey değildir.

Son birkaç yıldır yabancı basında Türkiye için “Erdoğanland” (Erdoğan’ın ülkesi) tanımı yapıyordu. Birinci emperyalist savaş öncesi Osmanlı’ya, dönemin “Harbiye nazırı” Enver Paşa’nın yönetimdeki belirleyiciliğini vurgulamak için “Enverland” denilmesi gibi, ona gönderme yapılarak “Erdoğanland” denilmişti. Ünlü “Time” dergisi, Erdoğan’ı Osmanlı padişahları giysileri içinde gösteren bir kapak bile yapmıştı. “Erdoğanizm” diyenler, belli ki, yabancı basında yer alan bu tür tanımlardan etkilenmişler.

Esasında bu tanımlar, Erdoğan’ı ve onun başkanlığında kurulan “yeni sistem”i, olduğundan çok daha güçlü ve “dört başı mamur” bir sistemmiş gibi gösteren, dolayısıyla Erdoğan’a yarayan tanımlardır. Dahası, sınıfsal özünü gizlemekte, siyasal açıdan nereye otur-

duğunu da havada bırakmaktadır.

Bütün bunlar, “yeni sistem”in nasıl bir şey olduğu-olacağı konusunda kafaların karışık olduğunu gösteriyor. Gözleri kapalı birinin fil tarifi gibi, bir çok kesim kendi sınıfsal-siyasal duruşuna göre tanımlar yapıyor. Bunlar arasında -sınırlı da olsa- “klasik faşizm”, “açık faşizm” ya da “islami-faşist bir rejim” tespitleri yapanlar da var. Fakat altı doldurulmuş değil.

Her “yeni” gelişme bu tür kavram kargaşasına sahne olmuştur. Faşizmin ilk ortaya çıktığı dönemde de benzer bir durumun yaşandığını biliyoruz. Sadece yakın zamanda değil, öncesinde de yönetim şekilleri üzerine çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bunu Marks’ın “Fransa’da sınıf savaşı” eserinde görmek mümkün. Roma İmparatoru Sezar’dan esinlenerek her otoriter yönetime “Sezarizm” demenin yaygın olduğu bir dönemde, Fransa’da Bonapart dönemi de “Sezarizm” şeklinde damgalanmıştı. Ancak Marks, dönemler arasındaki farkları ortaya koyarak Fransa’daki yönetim şeklini “Bonapartizm” olarak tanımladı.

Marks’ın “Sezarizm” tespitine karşı çıktığı “dönemsel farklar” sanki devam etmiyormuş gibi, o günden sonra hemen her otoriter rejime “Bonapartizm” denmeye başlandı. 12 Eylül faşizmini bile “Bonapartizm” olarak değerlendirenler oldu mesela. Keza AKP-Erdoğan yönetimine yakın zamana dek “Bonapartist” diyenler çoktu. Şimdi “yeni sistem”e geçişle birlikte bir tık arttırıp “Erdoğanizm”e sıçradılar.

Daha önceki yazılarımızda “tek adam rejimi” olarak kodlanan otoriterleşme eğiliminin sadece ülkemizle sınırlı olmadığını, genel olarak dünyada böyle bir gidişin olduğunu yazmıştık. Onun için ülkemizdeki gelişmelere dar sınırlar içinde bakmamak, kapitalizmin bugün geldiği noktadan ele alarak genelin içinde nereye oturduğunu çözümlemek daha doğru olacaktır.

Ayrıca “tek adam rejimi” faşizmden farklı, dolayısıyla emperyalizmden bağımsız, “sınıflarüstü” bir yönetim şekli değildir. Elbette hem dünyada hem ülkemizde egemen sınıfların artan otoriterleşme eğilimini incelemek, varsa özgün

Sistemin kurucuları tarafından “cumhurbaşkanı hükümet sistemi” gibi ne idüğü belirsiz bir tanım yapılmış olsa da, her kesim kendince isimler atfediyor: “Saray rejimi”, “Padişahlık”, “İkinci Cumhuriyet”, “Erdoğanizm” vb. Ancak başından beri en fazla tutan ve geniş kesimler tarafından benimsenen, “tek adam rejimi” oldu. Esasında bu tanımlar, Erdoğan’ı ve onun başkanlığında kurulan “yeni sistem”i, olduğundan çok daha güçlü ve “dört başı mamur” bir sistemmiş gibi gösteren, dolayısıyla Erdoğan’a yarayan tanımlardır. Dahası, sınıfsal özünü gizlemekte, siyasal açıdan nereye oturduğunu da havada bırakmaktadır.

yönlerini ortaya sermek bir gerekliliktir. Ancak bu, liberal ve reformist kesimlerin yaptığı gibi, sınıfsal-siyasal bağlarından kopartarak, olduğundan daha büyük önemler atfedip yeni “izm”ler uydurarak olmaz. Öyle olsa “Putinizm”, “Trumpizm” diye devam etmek, her lideri bir “izm” mertebesine yükseltmek gerekirdi. Esasında dünya ölçeğinde etkileri yönüyle “Erdoğanizm”den daha fazla bu tanımı hak ettikleri de kesindir.

Ne yazık ki, bu tür kolaycı, popülist, ayakları havada tanımlar, “sol” kesimlerde hiçbir sorgulamaya tabi tutulmadan yaygın bir şekilde kullanılıyor. Bunun asıl nedeni, bu kesimlerde görülen ideolojik kayma, ML’den uzaklaşmadır. Liberal-reformist kesimlerin “teorileri”lerini ya olduğu gibi, ya da eklektik bir şekilde tekrarlıyorlar. Her halükarda beslendikleri kaynak, burjuva akademisyenler, emperyalist “think-thank” kuruluşları oluyor.

Bir kez daha proleter bakış açısı, ML ideolojiyle gelişmeleri tahlil etmek, “yeni” olarak görünen şeylerin sınıfsal-siyasal yönlerini incelemek, tarihsel arka planına ve bugüne nasıl evrildiğine bakmakla karşı karşıyayız. Olayları ve kişileri yerli yerine oturtmak ve doğru tanımlara ulaşmak buradan geçiyor.

I- TÜRKİYE’DE “YENİ SİSTEM”

9 Temmuz’da resmen ilan edilen “yeni sistem”le birlikte, 90 yıllık Cumhuriyet’in yıkıldığı, halka geçen egemenliğin yeniden tek kişiye, meclisten “saray”a aktarıldığı söyleniyor. I. Meşrutiyet’le başlayan “demokratikleşme” çabalarına gönderme yapılarak 150 yıllık geleneğin yıkıldığı, bir “karşı-devrim”in gerçekleştiği ifade ediliyor.

Ağırlıklı olarak Kemalist-ulusalcı kesimlerce yapılan bu değerlendirmeler, genel kabul görüyor. Bunda Erdoğan ve çevresinin bugüne dek sarfettikleri sözler de etkili oldu kuşkusuz. (“90 yıllık parantezi kapatacağız”dan, Osmanlı’ya övgüler dizilmesine, Lozan’ı “ihanet” saymaktan, TC’nin kurucularına “iki yaş” denmesine kadar...)

Önceki sözleri bir yana, “yeni sistem”e geçerken yapılan tüm ritüeller, bir dönemin kapanıp yeni bir dönemin başladığını göstermeye dönüktü. Öyle ki, son seçimlerle Erdoğan 13. Cumhurbaşkanı olmuşken, 13’ü kaldırdılar, adeta “yeni sistemin kurucu başkanı” gibi davrandılar. Zaten Erdoğan da

Arka arkaya çıkarılan üç kararname ile o kadar çok değişiklik yapıldı ki, konunun uzmanları bile bunları takip etmekte zorlanıyor. Zaten “başbakan” ve Bakanlar Kurulu” sözcüklerinin yerine “cumhurbaşkanı”nı koyarak, devlet yönetimine dair hemen her şeyin cumhurbaşkanının inisiyatifine geçtiği ilan edilmiş oldu. Bununla da yetinmeyip ayrıntılara kadar inilmesi, hem korkularını hem de işi ne kadar sıkıya almaya çalıştıklarını gösteriyor. Değişimin gerçekleştiği kurumların başında ordunun gelmesi, bunun bir göstergesidir.

seçimlerden sonra bir gazetecinin sorusu üzerine “başkan diyebilirsiniz” sözüyle, cumhurbaşkanı tanımını da istemediğini ortaya koymuştu.

Erdoğan’ın yeniden cumhurbaşkanı seçilmesi üzerine gerçekleşen törenler ise, sıradan bir kutlama değil, “yeni bir dönem”in başladığını dünya aleme ilan etmek için düzenlenmişti. Dünyanın dört bir yanından davet edilen devlet başkanları (birçoğu icabet etmese de) cumhurbaşkanlığı konvoyunun caddelelere sıralanmış kişiler tarafından çiçeklerle karşılanması, Erdoğan ve eşinin sarayın kapısından itibaren upuzun döşenmiş turkuaz renkli halıdan yürüyerek ve sağlı-sollu dizilen misafirleri selamlayarak geçmesi vb. her şey, bu algıyı güçlendirmek içindi.

İşin ilgin yanı “yeni sistem”le tüm gücünü yitiren TBMM’nin açılışı da benzer ritüellerle yapıldı. İlk meclisin açılışında olduğu gibi, AKP’li vekiller Erdoğan’la birlikte Hacı Bektaş Veli Cami’sinde toplu namaz kıldılar. Ardından dualarla I. Meclise geçildi ve meclis kürsüsünden Erdoğan bir konuşma yaptı. **Tüm organizasyon, 23 Nisan 1920’de açılan meclisin bir taklidi gibiydi. Sözde 90 yıllık cumhuriyeti kapatıyorlardı, ama cumhuriyetin kuruluşundaki ritüelleri aynen tekrarlıyorlar, üstelik Atatürk’ün yerine Erdoğan’ı ikame etmeye çalışıyorlardı.**

Kısacası yeni sistem’e geçiş seremonisi hiç de “yeni” olmayan tekrarlarla, aynı zamanda faşizmin “kitch” denilen estetikten ve yaratıcılıktan yoksun gösterilerle doluydu. “Gösteriş ne kadar abartılıysa, içerik o kadar boştur” sözünü bir kez daha haklı çıkartırcasına, özsel olarak “eski”den farklı olmayacağını da ele veriyordu.

Yönetimindeki değişimler

Tabi ki, sözkonusu **değişim, sadece ritüellerle sınırlı gösterilerden ibaret değil. Seçimlerin ardından arka arkaya çıkarılan “cumhurbaşkanı kararnameleri” ile devletin yönetim şeklini değiştiren birçok karar alındı.** Bunu yaparken anayasayı bir kez daha çiğnemekten geri durmadılar. Erdoğan’ın yeni görevine başlaması için mecliste yemin etmesi gerekirken, onu bile beklemeden kararnameleri çıkardılar. Ve bir gecede yüzlerce maddelik düzenlemeler yaptılar.

Elbette bu, yıllardır süren bir hazırlığın sonucuydu. Varolan yasalar öylesine

didiklenmişti ki, Osmanlı’nın “resmi gazetesi” sıfatındaki Takvim-i Vakayî’de yeralan ve TC’nin devam ettirdiği bazı yasalar da, değişikliklerin içinde yer alıyordu. Yani 1800’lü yıllara kadar gidilmişti.

Eski düzenlemede Bakanlar Kurulu’na, Başbakan’a verilen bütün yetkiler cumhurbaşkanına aktarıldı. MİT, Diyanet, Merkez Bankası vb. ekonomik, siyasi, dini, hukuki, askeri tüm kurumlar ya doğrudan ya dolaylı cumhurbaşkanına bağlandı. Büyükelçi, vali gibi üst düzey makamlar ile düzenleyici ve denetleyici kurumların başına yapılacak atamalar da cumhurbaşkanına bırakıldı. Daha önce özerk olan kurumların (Devlet Opera ve Balesi gibi) özerkliği kaldırılıp cumhurbaşkanına bağlandı. Keza meslek kurumları tarafından gerçekleşen birçok uygulama (gazetecilerin “sarı basın kartı” alabilmesi gibi) cumhurbaşkanına bağlı kurumlara devredildi. İlaç fiyatlarının tespitine ilişkin usul ve esasların bile, bakanlığın teklifi üzerine cumhurbaşkanı tarafından belirleneceği kararlaştırıldı vb...

Arka arkaya çıkarılan üç kararname ile o kadar çok değişiklik yapıldı ki, konunun uzmanları bile bunları takip etmekte zorlanıyor. Zaten **“başbakan” ve Bakanlar Kurulu” sözcüklerinin yerine “cumhurbaşkanı”nı koyarak, devlet yönetimine dair hemen her şeyin cumhurbaşkanının inisiyatifine geçtiği ilan edilmiş oldu.** Bununla da yetinmeyip ayrıntılara kadar inilmesi, hem korkularını hem de işi ne kadar sıkıya almaya çalıştıklarını gösteriyor.

Değişimin gerçekleştiği kurumların başında ordunun gelmesi, bunun bir göstergesidir. Zaten 15 Temmuz sonrası ordunun yapılanmasıyla ilgili birçok değişiklik yapılmıştı. Son değişiklikle albaylıktan tuğgeneral ve tuğamiral rütbelerine terfilerle generallik ve amirallikte bir üst rütbeye atamalar da cumhurbaşkanı tarafından yapılacak. Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar “Milli Savunma Bakanı” yapılarak, uzun süredir konuşulan Genelkurmay’ın Savunma Bakanlığı’na bağlanması gerçekleştirildi. Bu öylesine apar-topar oldu ki, Hulusi Akar birkaç gün hem Genelkurmay Başkanı, hem Milli Savunma Bakanı unvanını birlikte taşıdı.

Erdoğan ve AKP’nin işbaşına geldiği andan itibaren en çok korktuğu ve hep darbe yapacakları şüphesiyle yaklaştığı orduya özel bir dikkat gösterdiği

biliniyor. Ancak tüm bu tedbirler, yeni darbeleri önleyebilecek midir, orası kuşkuludur. Daha önce “FETÖ”cülerin terfisi için “Ergenekon” adıyla yapılan tasfiye, şimdi tersten işliyor. “Ergenekoncu” olmakla yargılanan subaylar, son YAŞ’la üst rütbelere atandı. Yağmurdan kaçarken doluya tutulmak gibi, **ABD darbesinden korunmaya çalışırken, Rus-Çin darbesiyle karşı karşıya kalınmayacağını hiçbir garantisi yok! Ya da yeni bir ABD darbesinin...**

Sonuçta yapılan çok sayıda değişiklikle “cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi”ne geçildi, fakat gerçekte “hükümet”in olmadığı bir “cumhurbaşkanlığı sistemi” var. Çünkü hükümet üyeleri “cumhurbaşkanı sekreteri” gibi çalışacak. Erdoğan, bu bakanların her an görevden alınabileceğini söyleyerek bu durumu teyit etti. Her biri ayrı ayrı cumhurbaşkanına bağlı faaliyet gösterecek. Ne meclise, ne de diğer bakanlıklara karşı bir yükümlülükleri bulunuyor.

Bu durumda “hükümet” ya da “Bakanlar Kurulu” demek anlamsızlaşıyor. Bakanlar Kurulu, toplu olarak bir arada bulunan, ortak kararlar alan bir organı ifade ederken, şimdi atanmış tek tek bakanlar var ve onların da bir araya gelip kurul halinde karar verme yetkileri yok. Sayıları 16’ya düşürülen bu bakanlar herhangi bir yerde bir araya gelip konuşalar bile, bunun hukuki bir zorunluluğu, bir hükmü bulunmuyor.

Ayrıca bu **bakanlar, Erdoğan’ın daha önce ifade ettiği gibi “anonim şirket” gibi çalışacak. Atamalar da ona uygun şekilde yapıldı.** Örneğin bir turizm acentasının sahibi Kültür ve Turizm Bakanı oldu, özel bir hastanenin sahibi Sağlık Bakanı, özel bir okulun sahibi Milli Eğitim Bakanı... Dahası, maliye ve ekonomi bakanları birleştirilerek ülkenin tüm ekonomisinden sorumlu bakanı olarak damat Berat Albayrak atandı.

Sözkonusu bakanların alanlarına ne kadar hakim ve ne kadar başarılı olduklarının hiç önemi yok. Önemli olan, bağlı oldukları kesimlerin çıkarlarına uygun davranmaları ve itaatkar olmaları. Zaten “yeni sistem”de bakanların görevi, öncekilerden daha göstermelik olacak. **Her alana ilişkin oluşturulan kurullarda kararlar alınacak, ilgili bakana talimat olarak verilecek. Öyle ki, bir holdinge bağlı şirket yöneticisinin bile bugünkü bakanlardan daha fazla yetkisi, inisiyatifli bulunuyor.**

Bakanlar kendi yardımcılarını dahi seçemiyor. Bakan yardımcılarını da cumhurbaşkanı tarafından atanıyor mesela.

Bu durumda bakanların asıl fonksiyonu “günah keçisi” olmaktan ibarettir. İşler kötüye gittiğinde suç, ilgili bakana yüklenecek ve görevden alınacaklar, Erdoğan ise her defasında aklanacak. Ve “sistem” bu şekilde işlemeye devam edecek...

Meclise gelince...

TBMM’nin görev ve yetkileri arasından; “Bakanlar Kurulu’nu ve bakanları denetlemek”, “Bakanlar Kurulu’na belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek”, “bütçe ve kesin hesap kanun tasarılarını görüşüp kabul etmek” bölümleri çıkartıldı. Ayrıca hükümetin TBMM’den güvenoyu alma zorunluluğu da kaldırıldı. Milletvekillerinin sözlü soru önergesi ve gensoru verme hakkı da yeni sistemde kaldırılan düzenlemeler arasında. Böylece **meclisin yürütmeyi denetleme yetkisi kalmadı.** “Varken ne kadar oluyordu” diye sorulabilir. Esasında kağıt üzerindeki haklarını bile kaybettiler, sınırlı da olsa yapabildikleri tamamen kalktı demek daha doğrudur.

Bu durumda **TBMM, “danışma meclisi”nin bile gerisine düşmüştür.** Ona rağmen milletvekili sayısı arttırılarak 600’e çıkarılan meclise ne gerek vardır, muhalefet partileri bu durumu neden kabullenmektedir sorusu ise, bu düzende meclisin ve seçimlerin rolüyle bağlantılıdır. Yazının ilerleyen bölümlerinde konuya döneceğimiz için daha fazla uzatmayalım.

Kapitalist yönetim tarzının “üçlü sacayağı”nı oluşturan yürütme ve yasa-yasadan sonra yargının durumuna geçerse; onun acınası durumu zaten gözler önündedir. 15 Temmuz sonrası AKP’li avukatların hızla hakim-savcı yapıldığı, burjuva hukuk bilgisi dahi olmayan, üstlerine yaranmak için önüne geleni tutuklayan bir yargıdan söz ediyoruz. “Yeni sistem”de bu durum daha da ayyuka çıkacak. Adli-idari hakim ve savcılarının bütün özlük işlerini; atama, terfi, disiplin cezası vb. her türlü işleme karar veren organı HSK’nın (Hakimler-Savcılar Kurulu) Başkanı, cumhurbaşkanının atadığı ve istediği zaman görevden alabileceği Adalet Bakanı’dır. Yine cumhurbaşkanının atadığı Adalet Bakanı’nın yardımcılarını da, kurulun doğal üyesidir. Yani **ağırlıklı olarak cumhurbaşkanının atadığı üyelerden**

oluşan bir kurul, Türkiye’de hukuku tesis etmekle görevli hakim ve savcılar belirlemektedir.

Benzer bir durum Anayasa Mahkemesi için geçerli. Sözde en yüksek mahkeme olarak cumhurbaşkanını bile yargılayacak olan bu mahkemenin toplam 15 üyesinden 13’ünü cumhurbaşkanı doğrudan ya da dolaylı olarak belirliyor! Böyle bir mahkemeden ne beklenebilir? OHAL döneminde Anayasa Mahkemesi, OHAL kapsamı dışında alınan kararlar konusunda bile hiçbir şey yapmadı; “yeni sistem”de de aynı etkisizliğini sürdürecektir.

Böylece **kör-topal da olsa varolan “parlamentar sistem” ve onun temel unsuru “kuvvetler ayrılığı” artık ortadan kalkmış durumda.** Peki yerine gelen nedir? ABD ve Fransa’daki gibi bir “başkanlık sistemi” mi? O da değil! **Bir zamanlar Irak, Suriye, Mısır gibi ülkelerde hüküm süren BAAS rejimleri ile benzerlikleri olan; fakat halen nasıl işleyeceği, ne kadar süreceği belli olmayan bir “sistem”...**

Eskisinden farklı ve daha kötü olduğu ortadadır. Fakat buradan burjuva liberallerin, reformistlerin yaptığı gibi “eski”ye methiyeler dizmek, “eski”ye geri dönmeyi savunmak, kapitalizm önünde diz çökmektir.

Parlamentar sistem “badem gözlü” oldu

“Allah fakiri sevindirmek için önce eşeğini kaybeder, sonra buldurur” sözünde olduğu gibi, “parlamentar sistem”in kalkmasıyla birlikte faziletlerini saymakla bitiremiyorlar. “Kaybolan eşeği” bulacaklar mı meçhuldür, ama muhalefet partileri, yeniden parlamentar sisteme dönme sözleriyle halktan oy istediler. **Kendilerine “devrimci”, “sosyalist” diyen kesimler bile, “yeni sistem”e karşı parlamentar sistemden yana tavır alıp sandığa koştular.** Yani “parlamentar sistem” ve “kuvvetler ayrılığı” burjuva liberal aydınlardan reformist kesimlere kadar geniş bir kesimin en fazla övdükleri ve “yeni sistem”in karşısına çıkardıkları yegane alternatif!

Bizdeki “parlamentar sistem”in 12 Eylül anayasası ile ne kadar budandığı bir yana, (anayasada birçok değişiklik yapılmasına rağmen seçim ve siyasi partiler yasasının büyük oranda korunduğunu hatırlatalım) genel olarak parlamentar sistem ve burjuva demokrasisi üzerine bir kez daha durmak gerekiyor.

Kör-topal da olsa varolan “parlamentar sistem” ve onun temel unsuru “kuvvetler ayrılığı” artık ortadan kalkmış durumda. Peki yerine gelen nedir? ABD ve Fransa’daki gibi bir “başkanlık sistemi” mi? O da değil! Bir zamanlar Irak, Suriye, Mısır gibi ülkelerde hüküm süren BAAS rejimleri ile benzerlikleri olan; fakat halen nasıl işleyeceği, ne kadar süreceği belli olmayan bir “sistem”... Eskisinden farklı ve daha kötü olduğu ortadadır. Fakat buradan burjuva liberallerin, reformistlerin yaptığı gibi “eski”ye methiyeler dizmek, “eski”ye geri dönmeyi savunmak, kapitalizm önünde diz çökmektir.

Bugünkü haliyle parlamenter sistem, kapitalizmle birlikte ortaya çıkan bir yönetim şeklidir. Kelime kökeni itibarıyla da Fransızcadır. “Parlament” sözcüğünden (şura, müzakere anlamına geliyor) türemiştir.

Ancak meclisler, kapitalizmden önceki dönemlerde de vardı. **Antik Yunan’dan Roma İmparatorluğu’na kadar uzak geçmişte, yani köleci devletlerde bile bir meclis (senato) görülüyor.** Fakat bu meclislerde sadece “soylular” doğrudan ya da temsilcileri aracılığıyla yer alıyorlar. Feodalizmin hüküm sürdüğü monarşilerde de krala danışmanlık yapan meclisler bulunuyor. Bunlar, adından da anlaşılacağı üzere “yasa koyucu” değil, “danışma” niteliğinde, yani başta bulunana (kral, sultan, hükümdar vb.) yardımcı kurumlar olarak çalışıyor. (Bazı ülkelerde, meclisin yetkileri kısmen daha fazla olmakla birlikte, işin özü fazla değişmiyor.)

Başlangıçta soylular sınıfının temsiliğini ifade eden “senato”dan, kitlelerin içinden seçilen temsilcilerin oluşturduğu “parlamento”ya geçiş, kapitalizmin doğuş aşamasına denk gelir. İlk yaşama geçtiği yer de İngiltere’dir. Yaklaşık üç-dört yılda bir Kral’ın isteği üzerine toplanır. Bu da esas olarak yeni vergilerin koyulacağı zamandır. Bunlar sonrasında “Lordlar Kamarası” ve “Avam Kamarası” şeklinde ayrılıp İngiltere’deki parlamentonun temelini oluşturacaktır.

Meclis ve seçimler birbiriyle içiçeridir. Meclisi oluşturabilmek için -yöntemi farklı da olsa- bir grup insanın seçilmesi gerekmektedir. Bu da “genel oy” sorununu ve mücadelesini doğurmuştur.

Başlangıçta oy kullanma hakkı, mülk sahibi olanlara aitti. Dolayısıyla yoksul köylüler ve işçiler bunun dışında kalıyordu. Ancak 19. yüzyılın sonlarında bu sınırlamalar giderek genişledi. İngiltere’de 1830’lardan itibaren görülen Çartist Hareket’in en önemli talepleri, “parlamento adaylarında aranan ‘belli bir mülke sahip olma’ koşulunun kaldırılması, 21 yaşın üzerindeki erkeklerle oy hakkı ve gizli oy”dur. Bu doğrultuda meclise dilekçeler göndermişler, gösteriler düzenlemişlerdir. İşçilerin başını çektiği Çartistler, egemenler tarafından bastırılır; fakat “genel oy” hakkının elde edilmesinde önemli bir rol oynarlar.

Kadınların oy hakkını elde etmesi ise, çok daha yakın bir tarihtir. Öyle ki, ırkçılık çok baskın olduğu halde, siyah

İkinci emperyalist savaş sonrası burjuvazi, işçi ve emekçilerin komünistlerin önderliğinde yükselttiği mücadeleyle genişlettikleri özgürlük alanlarını tanımak zorunda kaldı. Hal böyleyken bu hakları sanki kendi bahşetmiş, “demokrasi”yi de kendisi geliştirmiş gibi gösterdi. Demokratik hakların artık sürekli genişleyeceği hayallerini yaydı. Reformizmin zeminin güçlendirdi. Oysa “demokrasi” adına elde edilen her gelişme, insanlığın yüzyıllardır süren mücadelesinin sonucu olmuştu. Egemen sınıfların ve onun son temsilcisi burjuvazinin isteği ve iradesiyle değil...

erkekler beyaz kadınlardan önce oy hakkına kavuşmuştur. (ABD’de siyah erkeklerin oy kullanmaya başladıkları yıl 1870 iken, beyaz kadınlar 1920 yılında, siyah kadınlar ise 1965’te oy kullanabildiler.) Kadınlara oy hakkı, ilk kez 1917 Ekim Devrimi ile yaşam buldu. Buna karşın birçok emperyalist-kapitalist ülkede, ikinci emperyalist savaş sonrası, -hatta ‘70’lere kadar uzanan- bir süreç izledi.

Ekim Devrimi, sadece kadınlara oy hakkının yolunu açmadı, tüm dünyada demokrasinin gelişiminde önemli bir rol oynadı. Bunu ülkemiz somutunda da görebiliriz. TC’nin kurulmasının ardından ileri doğru atılan pek çok adımda onun etkileri vardır. (Örneğin Köy Enstitüleri, SSCB’nin politeknik eğitiminden esinlenmiştir.) İkinci emperyalist savaşta faşizmin yenilgiye uğraması, SSCB ve birçok ülkede anti-faşist mücadeleye önderlik eden komünistler sayesinde. Savaş sonrası sosyalist sistem, dünyanın üçte birini kaplayacak şekilde genişlemiştir.

Nazileri SSCB’nin üzerine sürerek dünyadaki ilk sosyalist ülkeyi boğmak isteyen ABD başta olmak üzere emperyalist ülkeler, hem pazar alanlarını yitirdiler, hem de kendi ülkelerinde yükselen işçi-emekçi mücadelesiyle karşı karşıya kaldılar. **Sosyalist dalğanın kendi kıyılarını da vurmaya başlamasıyla panikleyip demokratik adımları atmak zorunda kaldılar. “Sosyal devlet” o dönemin ürünüdür. Keza “AB demokrasisi” diye övündükleri kriterler, o yıllarda oluşmuştur.** Avrupa’da faşist partiler yasaklanmış, komünist partisi dahil tüm partilerin seçimlere katılmasının önü açılmış, burjuva demokrasisinin daha geniş ölçüde uygulanmasına geçilmiştir.

Kısacası Ekim Devrimi ile başlayan ve ikinci emperyalist savaş sonrası gerçekleşen halk devrimleriyle büyüyen sosyalizmin prestiji, her ülkede demokratik hak ve özgürlüklerin genişlemesini sağladı. Bir başka ifadeyle **burjuvazi, işçi ve emekçilerin komünistlerin önderliğinde yükselttiği mücadeleyle genişlettikleri özgürlük alanlarını tanımak zorunda kaldı.**

Hal böyleyken bu hakları sanki kendi bahşetmiş, “demokrasi”yi de kendisi geliştirmiş gibi gösterdi. Demokratik hakların artık sürekli genişleyeceği hayallerini yaydı. Reformizmin zeminin güçlendirdi. Oysa “demokrasi” adına

elde edilen her gelişme, insanlığın yüzyıllardır süren mücadelelerinin sonucu olmuştu. Egemen sınıfların ve onun son temsilcisi burjuvazinin isteği ve iradesiyle değil...

Sosyalizmin prestijinin düştüğü, işçi-emekçi mücadelesinin gerilediği son 30 yıllık döneme bakmak, bunları görmek için yeterlidir aslında. **Burjuvazinin yüzyıllık kazanımları nasıl gaspettiği; gericiliğin ve faşizmin önünü nasıl açtığı, halkları birbirine nasıl kırdırdığı gözler önündedir.**

Şimdi burjuva demokrasisine, parlamenter sisteme methiyeler dizenler, onun hangi koşulların ürünü olduğunu görmezden geliyor ve bunları burjuvazinin hanesine yazıyorlar. Daha önemlisi, faşizmin sınıfsal olarak burjuvaziye dayandığı gerçeğini unutturuyor, ondan azade tutuyorlar. Bundan ala burjuvaziye hizmet olabilir mi? **Faşizme karşı burjuva demokrasisini öne çıkarmak; hem nesnellikten kopmak, hem de kapitalist sistem içinde çırpınıp durmaktır.**

Burjuva demokrasisi diktatörlüktür

Kuşkusuz parlamenter sistem, genel olarak burjuva demokrasisi- insanlık tarihi açısından bir ilerlemedir. Köleci ve feodal dönemden daha ileri bir yönetim şekli olduğu açıktır. Ancak bu, onun da bir sınıf iktidarı olduğunu, bir avuç burjuva sınıfının milyonlarca işçi ve emekçiyi sömüren, baskı altında tutan; yani azınlığın çoğunluk üzerindeki bir diktatörlüğü olduğu gerçeğini değiştirmez.

Diğer yandan **burjuvazi, iktidarı ele geçirdiği andan itibaren gericileşmiş ve insanlığın tarihsel ilerleyişinin önünde bir engel halini almıştır. Emperyalizmle birlikte ise baskın olan yönü “siyasi gericilik”tir. Seçimler ve parlamento, onun bu yüzünü gizlemek için kullandığı birer “paravan” durumundadır.**

“Amerika’dan İsviçre’ye, Fransa’dan İngiltere’ye, Norveç’e dek parlamenter olarak yönetilen herhangi bir ülkeye bakın -der Lenin- Asıl ‘devlet’ işleri, kulislerin ardında daireler, özel kalem odaları, genel kurmaylar tarafından yapılır. Parlamentolarda sadece laklak edilir, hem de ‘sıradan halkı’ kafese koymak özel amacıyla...” (Devlet ve Devrim, İnter yay, sf. 23)

Ardından parlamenter sistemin özünü net bir biçimde ifade eder: *“Birkaç yılda bir, egemen sınıfın hangi temsilcisinin*

halkı parlamentoda temsil edeceğine ve ezeceğine karar vermek- sadece parlamenter-meşruti monarşilerde değil, aksine en demokratik cumhuriyetlerde de burjuva parlamentarizminin gerçek özü"dür. (age, sf. 61)

Kapitalist sistemde parlamento, egemen sınıfların farklı kliklerinin temsilcileri ile yer aldıkları bir organdır. Bunlar arasında ağır basan klik, o dönem ülkeyi yönetir. Kimi zaman klikler arası uzlaşılar olur, "koalisyon hükümetleri" kurulur. Ama çoğunlukla klikler arasında çelişkiler baskındır ve bu çelişkiler keskinleşirse, mecliste sataşmalar, yer yer kavgalar yaşanır. Fakat bir bütün olarak egemen sınıfların çıkarlarını savunurlar. Halkın yararına olacak bir şey söz konusu olduğunda, kenetlenir ve birlikte hareket ederler. Bu oyunu bozacak olan tek unsur, halkın mücadele gücüdür.

Engels, parlamentoyu ve "genel oy hakkı"nı kesin bir dille "burjuvazinin egemenliğinin aracı" olarak nitelmiş ve "daha fazlasını beklememek" gerektiğini ifade etmiştir. Ne var ki, **kendilerini "Marksist" gören birçok aydın, hatta siyasi hareket, parlamentodan hep "daha fazlası"nı beklemişler, "barışçıl devrim" hayallerine kapılmışlardır.** Ülkemizde de bunlar oldukça fazla ve etkindir. **Bu kesimler AKP dönemiyle birlikte her koşul altında seçimlere katılmayı propaganda ettiler ve son kertede "başkanlık sistemi"ne karşı "parlamenter sistem"in savunucusu kesildiler.**

Deniyor ki, parlamenter sistem, başkanlık ya da yarı-başkanlık sistemine göre daha demokratiktir! Oysa bunların hepsi, kapitalist sistemin yönetim biçimidir ve işin özünü değiştirmemektedir. En demokratik görüneni bile, burjuvazinin işçi ve emekçiler üzerinde (azınlığın çoğunluk üzerinde) diktatörlüğüdür.

Komünistler ve devrimciler, kitlelere burjuvazinin yönetim yöntemlerinden birini (ehven-i şer diyerek) salık vermezler. Onlar, çoğunluğun azınlık üzerinde diktatörlüğünü, yani proleter demokrasiyi savunur ve onun için mücadele ederler. Bu da ancak devrimle mümkündür. Devrim hedefiyle verilen mücadelenin "yan ürün"ü olarak burjuva demokrasisi gelişebilir. Zaten reformlar çoğunlukla böyle dönemlerde gerçekleşir. Demokratik hak ve özgürlükler için mücadelenin amacı da, "burjuva demokrasisi" değildir. Devletin yönetim biçimi ne olursa olsun, yaşama ve çalışma koşullarını iyileştirme mücadelesi verilir ve bu mücadele ile açılan özgürlük alanları devrime kaldırıp yapılır. Devrimcileri reformistlerden ayıran kriterlerdir bunlar.

Sosyal-demokratlar ve düzen-içi solcular, faşizme karşı "burjuva demokrasisi"ni savunurlar. Ancak hiçbir yerde ve hiçbir zaman sosyal-demokrasi, bırakalım faşizmi yıkmayı,

geriletmeyi bile başarmış değildir. Aksine çoğu kez faşizmle uzlaşmış, "yedek lastiği" olmuştur. Komünist ve devrimcilerin önderliğinde gelişen mücadele, faşizmi sarsmaya başladığında "birleşik cephe" içinde yer almışlar, faşizmin yıkılması veya geriletilmesine katkı sunmuşlardır. Fakat belirleyici faktör, her zaman komünistlerin tutumu, kitlelerle kurduğu bağlar ve doğru ittifaklar politikasıdır. Bunlar teorik doğrular olmanın ötesinde, pratik olarak da kanıtlanmış gerçeklerdir. Dünya tarihi bunun somut örnekleriyle doludur.

Şunu da belirtelim; "parlamenter sistem eşittir burjuva demokrasisi" diye bir şablon yoktur. **Faşizm her yerde aynı biçim ve tarzda gelişmez. Kimi yerde parlamentonun varlığına göz yumar. Ne zaman ki, parlamento egemenler için bir ayak bağı haline gelir, onu tümünden kaldırmaktan veya sınırlamaktan geri durmaz.** Genellikle askeri faşist darbelerde parlamento lağvedilir, ya da "danışma meclisi" şeklini alır. Belli ölçüde kitlelere dayanarak seçimle işbaşına gelen faşist partiler ise, başlangıçta parlamentoyu işletseler de bir süre sonra sınırlar veya tümünden ortadan kaldırır. İkinci emperyalist savaş öngününde başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerindeki faşizm böyledir.

"Klasik faşizm" olarak da adlandırılan bu örneklerden hareketle, **faşizmi parlamentonun varlığı ya da yokluğuna indirgeyen anlayışlar yaygındır.** Türkiye'de de "faşizm tırmanıyor" tespiti, bu yanlış anlayışla maluldür. Onlara göre parlamento varsa faşizm olamaz. "Yeni sistem"le birlikte meclisin yetkileri budandığı halde, hala faşizm demeyenler, herhalde tümünden kapanmasını beklemektedir. Çünkü bugün gelinen noktada bile "faşizan yöntemler", "faşizme gidiyoruz" gibi tanımlarla faşizm demekten kaçınan sözde devrimciler vardır. Bunlar, liberal burjuva kesimlerin "Bonapartizm"den ayrılmış "Erdoğanizm" gibi "parlak" tespitlerine rahat ederler.

"Yeni sistem"in ikinci emperyalist savaş öncesi Avrupa ülkelerinde görülen klasik faşizme benzer yönleri vardır. Fakat yazının başında da belirttiğimiz gibi "yeni emperyalist savaş" süreciyle birlikte faşizm yeni biçimler altında tüm dünyada gelişmektedir. Bunların nedenleri ve tezahür ediş biçimleri üzerinde durmak gerekir.

Faşizme karşı en tutarlı mücadeleyi komünistlerin verdiği, bundan sonra da öyle olacağı unutulmamalıdır. **Faşizmin alternatifi burjuva demokrasisi değil, Paris Komünü ile birlikte ortaya çıkan "proleter demokrasi"dir.** Devrim fikrinden uzaklaşanların düzen sınırlarını aşmayan ufukları ile türettikleri tanımlardan ve "kurtuluş reçeteleri"nden uzak durulmalı, insanlığın en ileri evresi olan sosyalizmin kazanımları esas alınmalı ve oradan bakılmalıdır.

İkinci bölümde devam edeceğiz...

Yediveren Yayınları İŞÇİ SINIFI BROŞÜRLERİ

Biz işçi sınıfıyız!
Geçimimizi işgücümüzü satarak sağlarız.
Toplumsal bütün maddi varlıklarını
biz üretiriz. Bu sömürü düzenini
yerle bir edecek tek güç biziz!

Kapitalist sistem, işgücünü meta haline getirir.
İşçiler, her tür üretim ve geçim aracından
yoksun bırakılmıştır. Üretmek ve geçinmek
için, kapitalistin yayında çalışmaktan
başka çaresi kalmamıştır.

İşçi sınıfının kurtuluşu, kendi eseri olacaktır!
Kendisiyle birlikte tüm sömürülen, ezilen
kesimleri, yani insanlığı kurtaracaktır.
Bunun da tek yolu, kendi davası için
örgütlenmek ve mücadele etmektir!

İşçi sınıfının en etkili mücadele araçlarından
biridir, grev. İşçiler bu hakkı elde edebilmek
için yüzyıllarboyu mücadele etmiştir.
Bugün de işçiler, grev hakkını yine grev
yaparak elde etmekle karşı karşıyadır.

DOĞAYI TAHRİP ETMEKTEN VAZGEÇİN!

“Bilinmelidir ki doğal varlıklar üzerinde kazandığımızı zannettiğimiz her zafer için doğa bizden öcünü alır. ... Artık anlamalıyız ki; bizler hiçbir zaman doğaya egemen olmak gibi bir çaba içinde olmamalıyız; tersine etimiz, kanımız ve beynimizle ondan bir parça ve onun tam ortasında olduğumuz bilinciyle davranmalıyız. İnsan olarak doğa üzerinde kurduğumuz egemenlik, onun yasalarını tanıma ve doğru olarak uygulayabilme üstünlüğüne sahip olabilmemizden öteye gitmemelidir. Hele varoluşumuzun ilk koşulu olan suyu ve toprağı bir alışveriş nesnesi yapmak, insanın kendisini bir alışveriş nesnesi yapmaya doğru atılmış bir adımdır. Su ve toprağın alınır-satılır bir mal haline getirilerek bir azınlığın tekeline alınması ve geri kalanların dışlanması, ahlaksızlıktan başka bir şey doğurmaz.”

Engels